Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

8-йил чиқиши.
31 ИЮЛЬ 1973 й.
СЕШАНБА
№ 177 (2161).
БАҲОСИ 2 ТИЙИН.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

1974 БЕШ ЙИЛЛИК: ҲАЛ ҚИЛУВЧИ ЙИЛ 1973 МЕҲНАТ ВАХТАСИ

КАМ МАБЛАҒ САРФЛАБ, КЎПЛАБ СИФАТЛИ МАҲСУЛОТ ИШЛАБ ЧИҚАРАЙЛИК!

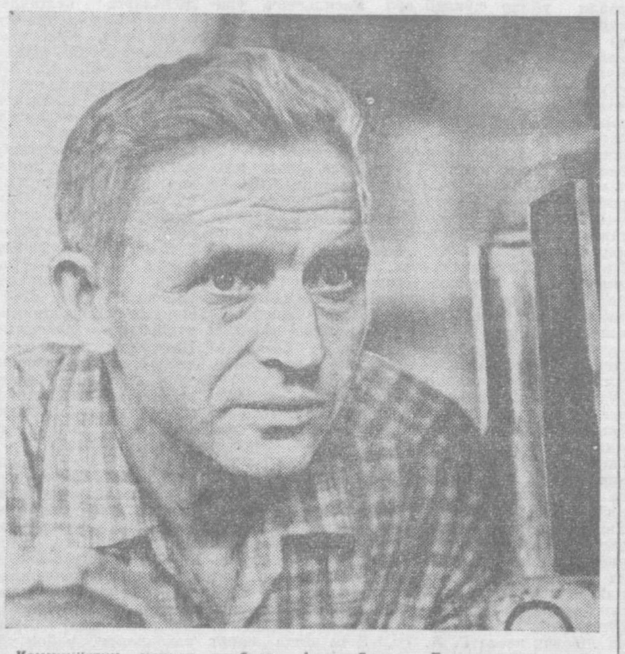

Коммунистик меҳнат зарбдори Аълам Зарипов Тошкентдаги қурилиш индустриясига қарашли тажриба-механика заводининг зарбдор фрезерчиларидан бири. Корхонада 20 йилдан буён унумли меҳнат қилиб, ёшларга ўз касбини қунт билан ўргатаётган бу мураббий ишчи шу кунларда 1975 йил ҳисобига меҳнат қилаяпти.

СУРАТДА: А. Зарипов.

Беш йиллик — муддатидан илгари

МАЖБУРИЯТДАН ОШИРИБ

Тўқимачилик комбинатининг донгдор тўқувчилари Л. Казанцева билан Е. Губинанинг бошлаб берган ватанпарварлик ташаббуси каноп фабрикаси ишчилари ўртасида кенг қулоч ёйган. Шахсий беш йиллик планини муддатидан илгари бажариш учун курашаётган ишчилардан уч киши шу кунларда 1975 йил ҳисобига меҳнат қилмоқда, 30 га яқин ишчи 1974 йил ҳисобига маҳсулот бермоқда.

Беш йилликнинг ҳал қилувчи учинчи йили топшириқларини ҳамда қабул қилинган социалистик мажбуриятларни муддатидан олдин бажаришда корхонада 15 бригада ўзаро мусобақалашиб ишламоқда. Ярим йиллик натижаларида П. М. Никонов бошлиқ тўқувчилар ҳамда В. И. Мальцев бошлиқ йигирувчилар бригадаси пешқадам ўринларни эгаллади.

Коммунистлар бошчилик қилаётган социалистик мусобақани кенг авж олдириш натижасида коллектив ойлик планларини муваффақиятли адо этмоқда. Корхона меҳнат аҳли 1973 йил планига қўшимча 300 минг сўмлик маҳсулот реализация қилиш мажбуриятини олган эди.

Бугун

корхонанинг йил бошидан буён планга қўшимча реализация қилган маҳсулотлари 400 минг сўмдан ортиб кетди. Ўз имкониятларини ҳисоблаб чиққан фабрика ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари оширилган мажбурият асосида меҳнат қилмоқдалар.

Ишчи ўйлари

Устозлар изидан

Шу кунларда қўлига етуклик аттестати олган йигит-қизларнинг ташвиши ўзгача. Уларнинг айримлари институтларга киришга тайёрланмоқдалар, баъзилари етуклик аттестати билан тўғри завод ва фабрикаларга, қурилишларга ишга келмоқдалар. Хуллас, биз ёшлар учун ўқиш ҳам, меҳнат қилиш учун ҳам барча қулайлик ва шарт-шароитлар яратиб берилган. Мен ҳам ана шундай шароитлардан баҳраманд бўлаяпман. Саккизинчи синфни тугатдим-у тўғри авиация заводига ишга келдим. Икки йилдан бери бу ерда меҳнат қиламан. Ана шу давр мен учун ҳунар ўрганиш, катта коллектив билан ишлаш учун зўр имтиҳон бўлди.

Дастлаб, токарлик дастгоҳи ёнига келганимда анча ҳаяжонландим. Лекин ўз касбининг моҳир устаси бўлган Наримон ака Қорабоев менга далда берди, токарлик дастгоҳини бошқаришни ўргатди. Икки ой ичида мен касбимнинг миридан-сиригача ўргениб олдим. Хўш, ўқиш нима бўлди дерсиз? Ишчи-ёшлар мактабида ўқишни ҳам давом эттирдим. Менга касб-ҳунар ўргатган устозим Наримон акадан бир умрга миннатдорман.

Бизнинг цехимизда устозлар изидан бориб ишлаётган ёшлар кўпчиликни ташкил этади. Шулардан бири Қаҳрамон Қаюмовдир. У ҳал қилувчи йил меҳнат вахтасида туриб қувончли ютуқларга эришаяпти. Цехимизнинг Н. Халилов, Р. Иноғомов, А. Муҳаммадалиев, Р. Аҳметшин, Р. Минигулов сингари ишчилари ҳам смена нормаларини ортиғи билан бажариб, барчага ўрнак бўлишаётир.

Биз, авиасозлар социалистик мусобақани кун сайин қизитиб яхши кўрсаткичларни қўлга киритмоқдамиз. Зиммага олган социалистик мажбуриятлар муваффақиятли бажарилаяпти.

Т. АКБАРОВ,
В. П. Чкалов номли авиация заводининг токари.

Студент-қурилиш отряди — 73

КЎМАКДОШЛАР

Ёзги имтиҳон сессиялари тугаб, меҳнат семестри бошланганига ҳам анча вақт бўлиб қолди.

Халқлар дўстлиги кўчасидаги «Автосервис» бинолар комплекси қурилишида автомобиль транспорти ва йўллари институти, Тошкент Давлат университети ва тўқимачилик институтининг талабалари меҳнат семестрини ўташяпти.

Улар, «Узминстрой»га қарашли 4-хўжалик ҳисобидаги участка ва «Ташпромстрой»нинг 63-қурилиш монтаж бошқармасининг бинокорлари билан бирга меҳнат қилишмоқда.

Қурувчилар қўшни Қозоғистоннинг пойтахти Олмаота ва Толятти шаҳридаги «Автосервис» қурилишларида меҳнат қилаётган бинокорлар билан ўзаро мусобақалашиб ишлаши натижасида қувончли ютуқларни қўлга киритмоқдалар. Бинокорлар объектни муддатидан бир ярим ой илгари фойдаланишга топшириш ҳақида социалистик мажбурият олган эдилар.

Мана, қурилишга студентлар келиб, уларнинг иши бироз енгиллашди. Студентлар асосан ғишт терувчилик, бетончилик, дурадгорлик каби ишларни бажармоқдалар.

Айниқса, автомобиль транспорти ва йўллари институтининг А. Хохлов бошлиқ студент— қурилиш отрядининг бинокорлари яхши меҳнат қилишмоқда. Чунки, отрядда К. Эгамбердиев, М. Юсупов, Н. Абдуллаев сингари қалби олов ёшлар кўплаб топилади.

Н. НУРИМБЕТОВ,
«Узминстрой» 4-хўжалик ҳисобидаги участканинг қурувчиси.

Тонгги газеталарда

● **Румыния Коммунистик партиясининг Бош секретари, Румыния Социалистик Республикаси Давлат Кенгашининг Раиси Н. Чаушеску КПСС Марказий Комитетининг таклифига биноан дам олиш учун 29 июлда Қримга келди.**

● Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари Э. Хонеккер ҳам шу куни КПСС Марказий Комитетининг таклифига биноан Қримга келди.

● **Кеча Катта Кремль саройида саккизинчи чақириқ РСФСР Олий Советининг бешинчи сессияси иш бошлади.**

● Ўзбекистон ССРда яшовчи кўп болали оналарга «Қаҳрамон она» фахрий унвонини бериш тўғрисида СССР Олий Совети Президиумининг Фармони эълон қилинган.

ПРОПАГАНДИСТЛАР ТАҚДИРЛАНДИ

Тошкент авиация заводида элликдан кўпроқ коммунистик меҳнат мактаблари ишлаб турибди. Завод касаба союзи комитетининг қарори билан мактабларнинг энг яхши раҳбарлари Фахрий Ёрлиқлар билан мукофотланди.

(ЎзТАГ).

СУРАТДА: консерва заводи мева цехининг ишчан стерилизатори Наталья Урванцева. Бу зарбдор ишчи бир сменада 6 минг банка консерваларни буғлайди.

М. Нуриддинов фотолари.

ТЕХНИКА — БЕМИННАТ ДАСТЁР

«Главташкенстрой»нинг «Оргтехстрой» тресги коллективи бу йил қурилиш объектлари учун бир неча хил техника воситалари яратиб берди. Ҳозир 1-уйсозлик комбинати, «Жильстрой» тресги, ва 4-қурилиш трестида бошқарувнинг автоматик системаси қўлланилмоқда. Кам вақт сарфлаб, керакли маълумотларга эга бўлишга имкон яратаётган бу система ҳам трест коллективи томонидан яратилди.

— Сувоқчиларимиз ишларини енгиллаштириш мақсадида такомиллаштирилган силлиқловчи машина яратдик, —деди мухбиримиз билан суҳбатда трест бошқарувчисининг ўринбосари У. Соипов,— унинг вазни илгаригига қараганда анча енгиллашди. Машина сувалган деворларни текис қилиб силлиқлайди. У бир кунда 50 квадрат метр жойни ишловдан чиқаради.

Шунингдек, ишчиларнинг малакасини ошириш борасида ҳам анча ишлар қилинмоқда. Ҳозиргача 528 киши ўз мутахассислиги бўйича малакасини оширди.

ЎЗБЕКИСТОН БЎЙЛАБ

«Гулистон» ҳосил учун ишламоқда

ГУЛИСТОН. Киров номли Шимолий Мирзачўл каналида ўрнатилган «Гулистон-1» телеавтомат системасининг биринчи навбати ишга туширилди. Дастлабки ўн учта пост бошқариш марказий пультига уланди. Бу постлар каналда сув сатҳи тўғрисидаги, сувнинг суғориш шохобчаларига тақсимланиши ҳақидаги маълумотларни узатиб туради. Диспетчер ана шу маълумотларга асосланиб, кнопкани босиш йўли билан тўсиб турган иншоотларда пўлат дарвозаларни кўтаради ёки туширади. Диспетчер шу тариқа Мирзачўлда ва қўшни Қозоғистонда пахтазорларни суғориш ишини бошқариб туради.

Киров номли канал мамлакатимизда ирригация қурилишининг тўнғичидир. Анча кенгайтирилиб, реконструкция қилинган бу сунъий дарё ҳозир икки юз минг гектар экинзорга, боғ ва токзорларга секундига 230 куб метр сув беради. Ана шу кўҳна канал биринчи бўлиб комплекс автоматикага эга бўлади. «Гулистон» телеавтоматика системасини тўла-тўкис монтаж қилиш ишлари келгуси йил тугалланади. Бу телеавтоматика системасини москвалик конструкторлар яратган бўлиб, у ўз ичига олтмишта постни олади.

ХОТИН-ҚИЗЛАР МЕҲНАТИ МУҲОФАЗА ҚИЛИНМОҚДА

Урта Осиё темир йўли линия станцияларида, деполарида, ремонт ва бошқа корхоналарида минг-минглаб хотин-қизлар меҳнат қилмоқда. Темир йўл транспорти ишчилари касаба союзининг йўл комитети магистралда хизмат қилаётган меҳнатчи хотин-қизларнинг иш шароитини янада енгиллаштириш, хотин-қизлар меҳнатини муҳофаза қилиш тўғрисидаги қонунга риоя қилинишини устидан назоратни кучайтириш юзасидан тадбирлар белгилади.

ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ МАВЗУЛАРДА

Фарғона тўқимачилик комбинатининг маданият саройида «Ишчилар синфи — совет жамиятининг етакчи кучи» деган шиор остида Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг ярим асрлик юбилейига тайёргарлик кўришга бағишланган ижтимоий-сиёсий мавзуда лекциялар ўқила бошланди. Лекцияларни ўқиш учун социалистик мусобақа илғорлари, коммунистик меҳнат зарбдорлари таклиф қилинди. Корхона ветеранлари улар ҳузурида лекция ўқидилар. Бу ветеранлар корхонанинг ташкил топиш тарихи тўғрисида гапириб бердилар. Мусобақа ғолиблари—тошкентлик донгдор тўқувчилар Л. Казанцева билан Е. Губинанинг издошларини муборакбод қилишди. Катта фотосурат кўргазмаси комбинатнинг тараққиёт йўлини акс эттирди.

(ЎзТАГ).

ЁШ МУЗИКА ҲАВАСКОРЛАРИ УЧУН

Қарши шаҳрида янги ўқув юрти—давлат музика билим юрти ташкил этилди. Йигит-қизлар бу ерда фортепьяно, вокаль, ўзбек халқ чолғу асбоблари, духовой асбоблар, хор дирижерлиги, музика назарияси бўлимларида таълим оладилар.

Ҳозирги вақтда республикада 182 та музика мактаби, 11 та музика билим юрти бор.

МЕХАНИК-ҲАЙДОВЧИЛАРНИНГ ПАХТА ДАЛАЛАРИ

Республикада ҳосили машинада териб олинадиган пахта далаларини баҳолаш ва ажратиш ишлари ниҳоясига етказилди. Ўтган йилдагига нисбатан бир юз эллик минг гектар кўп— 1 миллион 200 минг гектар пахтазорнинг ҳосили «зангори кема»лар ёрдамида териб олишга ажратиб қўйилди. Механизаторлар беш йилликнинг учинчи йилида пахта териш машиналарининг бункерларидан хирмонга 2,5 миллион тонна «оқ олтин» топшириш мажбуриятини олишган.

Пахта териш машиналари ишлайдиган участкаларнинг чегараларига экин майдонининг қанчалиги, механик-ҳайдовчининг фамилияси ёзилган тахтачалар ўрнатиб чиқилди. Механик-ҳайдовчи — ҳозир далаларнинг асосий соҳиби.

Ҳосили машинада териб олинадиган далаларнинг ҳаммасида ғўзага ўғит солиш ишлари тугалланди. Колхозлар ва совхозлар ғўзани дефолиация қилишга ҳозирликни бошлаб юбордилар. Қишлоқ хўжалик авиациясининг самолётлари учун қўниш майдончалари ва химикатлар ташиб келтириладиган жойлар белгиланди. Бу йил экинларни ердан туриб химиявий ишлаш усули янада кенг қўлланилади. «Ташхимсельмаш» заводи колхозлар ва совхозларга қарийб икки минг дона юқори унумли чанглагич-пуркагич машиналар жўнатди. Хўжаликлар кўплаб бошқа аппаратлар оладилар.

(ЎзТАГ).

«Совет Иттифоқи гражданиман»

Қўлига биринчи марта паспорт олган ҳар бир ўғил, қиз ҳақли равишда ана шундай дейди. У ўзига Совет Иттифоқи гражданлиги ҳуқуқи берилган кунни умрбод эслаб юради.

Пойтахтимизда бундай ҳаяжонли маросимлар тантана билан ўтказилади.

М. Горький номли маданият ва истироҳат боғида ёшларга паспорт топшириш маросими бўлиб ўтди. Бу маросимга шаҳримизнинг таниқли кишилари қатнашдилар. Совет Иттифоқи Қаҳрамони А. Эшонқулов ёшларни оталар изидан бориб, коммунистик мўл-кўлчилик яратиш ишига муносиб ҳисса қўшишга даъват этди.

Шу куни халқ филармонияси коллективи маросим қатнашчилари хизматида бўлди.

Мураббийларга фахрий ном

Тошкент тўқимачилик, Марғилон ипак, Қўқон пайпоқ йигирув комбинатлари мастерларидан бир группаси «Энг яхши ишчи-мураббий» деган номга сазовор бўлди. Уларга фахрий диплом ва пул мукофоти берилди. Тўқимачилик ва енгил саноат ишчилари касаба союзининг республика комитети уларнинг тажрибасини кенг пропаганда қилмоқда. (ЎзТАГ).

Тошкент сўлим ва кўркам бўлсин!

Бир тан бўлиб

Ҳар йилгидек, бу йил ҳам эрта кўклам келиши билан ариқ бўйларига, кўча четларига, хиёбонларга дов-дарахтлар экилди. Ленин райони меҳнаткашлари эрта кўкламда бир неча ўн минг туп турли хил дарахт кўчатлари экдилар.

Албатта, кўчат экиб қўйилган билан кўкариб кетавермайди. Ҳар йили неча минглаб туп ниҳоллар қуриб қоларди. Энди бу ишга барҳам бериш учун район ободонлаштириш бошқармаси ташаббус бошлади. Барча ирригатор, кўкаламзорлаштирувчилар ва фаррошлар участкаларга бириктириб қўйилди. Ҳар туп ниҳол назоратда бўлди. Ҳар куни дарахт, гул, бедапоялар суғорилмоқда. Натижада, экилган ниҳолларнинг 85 процентдан ортиғи кўкартириб олинди. Бу ишда миробларадан Е. Кузьмин, А. Каримов, Г. Тагиев, агрономлардан Н. Степанова, С. Золотилов, В. Четин ҳамда Р. Сафьянова, О. Зокирова, Т. Аҳмедова, Ш. Коннова, Т. Ҳожибекова бошлиқ бригадаларнинг аъзолари ҳаммага ўрнак бўлмоқдалар. I, II, III Қўйлиқ массивлари, Аэропорт, Т. Шевченко, Куйбишев шоссеси, Енисей кўчаларидаги манзарали дарахтлар бир текис кўкармоқда. Тошкент Совети 50 йиллиги номидаги вагон ремонт заводи, Октябрь революцияси заводи, 31-мактаб ва бошқа муассаса коллективлари ўз территорияларига ўтказилган дарахт ниҳолларини кўкартириб олдилар. Аэропорт, Вокзал олдида, Ново-Полторацкий, Першин, Гоголь, Ремесленная кўчаларида шанбаликлар ўтказилди.

Районда 379 минг километр ариқ-зовур бор. Бу ариқ-зовурлар жами 335 кўча, проезд ва тупиклардадир. Ҳозир ана шу кўчаларнинг юздан ортиғидаги ариқларда зилол сув оқиб турибди. Асосий сув йўллари, қувурлар ўз вақтида тозаланиб турилибди. Бу йил 200 минг погон метрдан ортиқ ариқ-зовур тозаланди.

Шуни ҳам айтиш керакки, илгарилари райондаги кўп ариқлар ҳар йили икки-уч бор тозаланарди. Бунга сабаб— ариқларнинг четлари бетон эмасди. Эндиликда, тайёр бетон ариқлар қўйилиб, ошиқча меҳнат қилиш бирмунча камайтирилди. Ирригация ва гидротехника иншоотлари тести билан ҳамкорликда олиб борилган иш туфайли райондаги 8,8 километрлик ариқ, зовурларга бетон ариқчалар қўйилди. Сув йўлларидаги кичик қувурлар олиб ташланиб, катта қувурлар, қўйилди. Натижада, Жуковский, Железнодорожний, 8-Март ва бошқа кўчалардаги қувурлардан сув бетўхтов оқмоқда.

Яқинда ободонлаштириш бошқармасида райондаги ўн бешдан ортиқ маҳалла ва квартал комитетлари бошлиқлари йиғилишди. Бунда, асосан районда ободончилик, санитария ҳолати қай аҳволдалиги қизғин муҳокама қилинди. Бу яхши самара берди. Маҳаллаларда шанбаликлар ўтказилди. Обидов бошлиқ 13-квартал комитети, Дворкин бошлиқ 14-маҳалла ҳамда Раҳмонов, Ўрунбоев бошлиқ 4, 5-маҳаллалар ва бошқа маҳаллаларда ўрнак олса арзийдиган ишлар қилинди.

С. ЗОҲИДОВ,
Ленин район ободонлаштириш бошқармаси ирригация ва кўкаламзорлаштириш бўлимининг мудири.

И. РУСТАМОВ,
инженер.

ТАРАДДУД

Пойтахтдаги 152-ўрта мактабда янги ўқув йилига пухта тараддуд кўрилмоқда. Синф хоналари, парта ва доскалар сифатли ремонтдан чиқариб қўйилди. Шу кунларда мактабда 3-трестнинг 5-қурилиш бошқармаси бунёдкорлари иш олиб бормоқдалар.

Янги ўқув йилигача кенг, ёруғ спорт зали, 500 ўринли ошхона фойдаланишга топширилади.

— Биз ўз вазифамизни муддатидан илгари адо этишга ҳаракат қилмоқдамиз, — деди прораб В. Храмов,— бу, 1 сентябрга муносиб совғамиз бўлади.

Бўлажак санъатшунослар практикаси

Ўзбекистон ССР Давлат санъат музейи ноёб халқ дурдоналари авайлаб сақланадиган хазинадир. Ҳамшаҳарларимиз ва пойтахтимиз меҳмонлари бу ердаги санъат асарлари билан қизиқиб танишадилар. Музей ўзига хос аудитория ҳам. Тошкент театр ва рассомчилик санъати институти ва рассомчилик билим юрти студентлари ўзларининг амалий дарсларини, практикаларини шу ерда ўтказадилар.

Куни кеча театр ва рассомчилик санъати институти студентларидан бир группаси ўқитувчи Н. М. Абрамова раҳбарлигида музейда ўз практикаларини бошладилар. Бўлажак санъатшунослар музей иши билан танишадилар, турли даврларда яратилган санъат асарларининг бадиий хусусиятларини ўрганадилар. Музей ходимлари бу ишда уларга яқиндан ёрдам беришади.

МАРОҚЛИ КУНЛАР

Чилонзор 23-кварталининг сўлим ва хушҳаво жойида «Домостроитель» пионерлар лагери жойлашган. Лагернинг биринчи сменасида «Жилстрой» тресги бинокорларининг фарзандларидан 380 нафари ёзги каникулни мароқли ўтказган эдилар. Иккинчи сменада ҳам 390 ўғил-қиз ёз гаштини сурди.

Болалар саккиз отрядга бўлинган. Улар ўртасида тез-тез турли темаларда мусобақа ва конкурслар ўтказиб турилибди.

Малакали медицина ходимларидан врач Муҳаббат Ғофурова, ҳамшира Рашида Мақсудовалар дам олувчилар соғлиғидан хабар олиб турипибди.

ЖАҲОН ОЙНАСИ

◆ **ВАРШАВА. Опольск воеводлигидаги «Стшельце» шаҳри яқинида бир йилда 1 миллион 630 минг тонна маҳсулот ишлаб чиқариш қувватига эга бўлган янги цемент заводи қурилмоқда.**

Беш йилликнинг ана шу йирик объектини қуриш борасидаги дастлабки ишлар ўтган йилнинг апрель ойида бошланди.

«Стшельце» қурувчилари ўз имкониятларини чамалаб чиқиб, объект қурилиши муддатларини 6—9 ой қисқартириш юзасидан ўз зиммаларига оширилган мажбуриятлар олдилар. Бунинг маъноси шуки, завод дастлабки маҳсулотни 1975 йилнинг охиридаёқ бериши лозим.

Қурилиш билан Польшадаги, шунингдек Совет Иттифоқидаги турли саноат корхоналари ўртасида мустаҳкам алоқа ўрнатилди. Совет Иттифоқи бўлғуси цемент заводи учун зарур бўлган машина ва ускуналарни асосан етказиб бермоқда.

Стшельцеда завод ишчилари учун уй-жой районни ҳам барпо этилмоқда. Қурувчилар яқинда ётоқхонани фойдаланишга топширдилар.

◆ КОЛОМБО. Бу ерда Шри Ланка Республикаси билан Совет Иттифоқи ўртасида шу йилги маданий ва илмий айирбошлаш плани имзоланди.

Планда бир қанча виставка ва фестиваллар ташкил қилиш, артистлар, созандалар, журналистлар, олимлар делегацияларининг сафарлари кўзда тутилади. Бир-бирларига студентлар, аспирантлар, ўқитувчилар юбориб туриш кенг йўлга қўйилади.

Мамлакат жамоатчилиги планнинг имзоланишини Шри Ланка Республикасининг Совет Иттифоқи билан маданий алоқаларини мустаҳкамлаш йўлида қўйилган яна бир муҳим қадам деб ҳисобламоқда.

◆ **САНТЬЯГО. Мамлакатда вазиятни бутун чоралар билан мушкуллаштиришга уринаётган Чили реакционерлари Сантьягодаги Корея Халқ Демократик Республикаси дипломатия ваколатхонаси олдида бомба портлатдилар. Портлаш натижасида моддий зарар етказилди.**

◆ БЕРЛИН. Германия Демократик Республикаси ва Эквадор ҳукуматлари элчихоналар даражасида дипломатик муносабатлар ўрнатиш тўғрисида келишиб олдилар. АДН агентлиги шу тўғрида хабар беради.

◆ **НЬЮ-ЙОРК. СССРнинг БМТ ҳузуридаги доимий ваколатхонаси КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежневнинг Украина ССРга Халқлар дўстлиги орденини топшириш маросимида 26 июлда Киевда сўзлаган нутқи текстини матбуот ҳужжати сифатида тарқатди.**

(ТАСС).

ГДР. Лейпциг округидаги Белене шаҳрида қад кўтараётган йирик кимё комплексини халқлар дўстлиги қурилиши деб аташ мумкин. Бу комплексни барпо этишда немис меҳнаткашларига Польша, Чехословакия, Венгрия, Румыния ва Югославия мутахассислари ёрдам беришмоқда. Ишлаб чиқаришда хом ашё сифатида эса совет нефти ишлатилади.

СУРАТДА: қурилишнинг участкаларидан бирида.

АДН—ТАСС фотоси.

Тошкент—Олмаота: меҳнатда мусобақадошлар

ДЎСТОНА АЛОҚАЛАРИМИЗ ЯНАДА МУСТАҲКАМЛАНАВЕРСИН

Куни кеча Тошкентда Олмаота меҳнаткашларининг делегацияси меҳмон бўлиб, бу делегация икки шаҳар меҳнаткашлари ўртасидаги биринчи ярим йилликдаги мусобақага якун ясадилар, ишдаги тажрибаларни ўртоқлашдилар.

Қозоғистон пойтахти меҳнаткашларининг вакиллари — Олмаота шаҳар партия комитетининг бюро аъзоси Екатерина Григорьевна Карасева, ип-газлама комбинатининг тўқувчиси Галина Феоктистовна Куминова, Олмаота уйсозлик комбинати монтажчилар бригадасининг бошлиғи Ўроз Муқашев шу йилнинг 26 июлида бўлиб ўтган ва 1973 йил учун қабул қилинган халқ хўжалик планлари ва социалистик мажбуриятларнинг бажарилиши тўғрисидаги масалани муҳокама қилган шаҳар партия-хўжалик активи йиғилиши ишида иштирок этдилар.

Бугун биз қардош Қозоғистон пойтахти делегациясининг раҳбари Е. Карасевага сўз берамиз.

Ўзбек ва қозоқ қардош халқлари ўртасидаги дўстлик кун сайин ривожланиб, мустаҳкамланиб бораяпти.

Улуғ Октябрь, партиямизнинг доно ленинча миллий сиёсати бизнинг халқларимизга асрий қолоқликка барҳам беришга, экономика ва маданиятни тараққий эттиришда ажойиб зафарларни қўлга киритишга ёрдам берди.

Совет ҳокимияти йилларида қозоқ ва ўзбек ерларининг қиёфаси таниб бўлмас даражада ўзгарди, овуллар ва қишлоқлар бунёд топди. Леонид Ильич Брежнев бизнинг республикаларимиз пойтахти — Тошкент ва Олмаотани замонавий чиройли шаҳарлар деб атади.

Шаҳар саноати саноат маҳсулотини реализация қилиш ҳажми бўйича 1973 йил биринчи ярим йиллик планни муддатидан илгари — 27 июнда бажарди. Пландан ташқари 11 миллион 474 минг сўмлик (социалистик мажбуриятдаги 10,5 миллион сўм ўрнига) халқ хўжалик буюмлари реализация қилинди.

Саноат ишлаб чиқариш ҳажмининг ошишига меҳнат унумдорлигини кўтариш туфайли эришилди. Шаҳардаги корхоналарда ишлаб чиқариш жараёнларини механизациялаш янги техникани ўзлаштириш, тайёрланаётган маҳсулот турларини ўзгартириб туриш ва уларнинг сифатини яхшилаш бўйича катта ишлар амалга оширилаяпти.

Маданий-маиший аҳамиятдаги объектлар қурилиши тез суръатлар билан олиб борилаяпти. Бу йил шаҳарда 2680 ўринли мактаб, 440 ўринли касалхона, 1300 киши қатнайдиган поликлиника (битта поликлиника ишга тушириб бўлинди), 1490 ўринли болалар ва мактабгача болалар муассасалари (500 ўринли учта болалар боғчаси ишга тушди) бунёд этилади. Беш йиллик бошидан бери шаҳримизни Никоҳ саройи, 2 минг ўринли цирк, 10 минг томошабинга мўлжалланган «Медео» катоги, чет мамлакатлар билан алоқалар дўстлик уйи, аэровокзал, билимлар уйи ва бошқа шу каби иншоотлар безади.

Шаҳарда савдо тармоқларини кенгайтириш ва коммунал-маиший хизмат кўрсатишни яхшилашга қаратилган анчагина ишлар олиб борилаяпти.

Шаҳарларнинг тараққиёти —бу, аввало, Коммунистик партиямизнинг инсон тўғрисида, унинг фаровонлиги, тўғрисидаги катта ғамхўрлигидир. Чунки инсоннинг маиший турмуши, дам олиши маданий савиясининг юксалишига қараб, кайфияти ҳам шунчалик кўтарилади, корхоналарда меҳнат унуми ҳам шунчалик юқори бўлади.

Қардош халқлар пойтахти —Олмаота билан Тошкент ўртасидаги ўзаро дўстлик ва ҳамкорлик алоқалари кун сайин мустаҳкамланиб бораяпти. Бизнинг шаҳарларимиз ўртасида мустаҳкам иқтисодий ва маданий алоқалар боғланган. Меҳнатдаги беллашув ва ўзаро социалистик мусобақа ҳам тобора мустаҳкамланиб ва тараққий этиб бораяпти.

Бу йил биз яна бир бор ўзимизнинг хайрли анъаналарга содиқлигимизни изҳор этиб, икки қардош республика пойтахтларининг меҳнаткашлари ўртасида социалистик мусобақа тўғрисида шартнома имзоладик. Бу ҳужжатда бир мақсад, ягона интилиш—меҳнатда янги ютуқларни қўлга киритиш, тўққизинчи беш йилликни муддатидан илгари бажариш ётибди.

Олмаота шаҳрининг барча районлари Тошкент шаҳрининг районлари билан мусобақадош. Шаҳардаги бир қатор йирик корхоналар, жумладан Окябрь 50 йиллиги номидаги ип-газлама комбинати ва полиграфия комбинати Ўзбекистон пойтахтининг етук коллективлари билан мусобақалашмоқда.

Дастлабки ойлардаёқ меҳнатдаги бу беллашув ўзининг ажойиб меваларини берди. Шаҳарнинг 300 мингдан зиёд меҳнаткаши ёки меҳнат қилаётган кишилар умумий миқдорининг қарийб 95 проценти социалистик мусобақада иштирок этаяпти.

Коммунистик меҳнат ҳаракатида эса 200 мингдан ортиқ киши қатнашяпти, улардан 84 мингги коммунистик меҳнат зарбдори деган номга сазовор бўлган. 35 корхона, 6 минг бригада, цех, участкалар ана шу ном эгаси. Беш йилликни тўрт йилда бажариш ҳаракатида 26 мингга яқин ишчи иштирок этаяпти, 50 мингдан ортиқ киши эса беш йилликни тўрт ярим йилда адо этишга аҳд қилган.

Партиямизнинг 1973 йилни хўжалик ва маданий қурилишнинг барча участкаларида зарбдор меҳнат билан нишонлаш тўғрисидаги даъвати шаҳримизнинг барча меҳнаткашлари қалбидан чуқур жой олган. Социалистик мусобақада энг йирик саноат корхоналари байроқдорлик қилмоқдалар.

КПСС XXIV съезди номидаги завод механика-қуюв цехининг коллективи қимматли ташаббус билан чиқди. Улар зиммаларига оширилган мажбурият олишиб, министрликка ишлаб чиқариш программасини беш йилликда 17 миллион сўмдан 20 миллион сўмгача оширишни илтимос қилиб мурожаат этишди. Шу нарса жуда ёқимлики, бу коллектив зиммасидаги юксак мажбуриятларни муваффақиятли бажаряпти. Бу корхона маҳсулотлари Россия Федерацияси, Украина ва Ўзбекистонга юбориляпти. Маҳсулотларни етказиб бериш бўйича олти ойлик топшириқ, шунингдек, маҳсулотларни қардош Ўзбекистонга етказиб бериш бўйича олти ойлик план муддатидан илгари адо этилди.

Бу коллективда илғор чархловчи Анатолий Васильевич Варламов меҳнат қилади. У Тошкентдаги «Ташсельмаш» заводининг чархловчиси Борис Владимирович Ефремов билан мусобақадошдир.

Уйсозлик комбинатида шаҳар партия комитетининг аъзоси Ў. Ш. Муқашев раҳбарлигидаги монтажчилар бригадаси меҳнат қилади. Бу бригада коллективи «Висотстрой» қурилиш трестидаги Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Х. Қ. Қорабоев бригадаси билан мусобақа ўйнаган.

Бизнинг шаҳримиздаги тўқимачилик саноатининг байроқдори бўлган Октябрь 50 йиллиги номидаги Олмаота ип-газлама комбинати Тошкент тўқимачилик комбинати билан мусобақадошдир. Бизнинг комбинатимиз нисбатан ёш корхонадир. Лекин ўзаро дўстлик самараси туфайли Тошкентнинг энг яхши тўқимачилари ташаббуси издошлари бу комбинатда ҳам топилади.

Ҳозир бу коллективда кўплаб ишлаб чиқариш илғорлари бор. Татьяна Максимовна Павлова, Галина Феоктистовна Куминова, Лидия Васильевна Кочетова сингари ажойиб тўқимачилар етишиб чиқди.

Беш йилликни тўрт йилда бажариш ҳаракатининг ташаббускори бўлган Лидия Васильевна Кочетова тошкентлик тўқимачилар —Евгения Губина ва Анна Верзилина билан мусобақа ўйнаган. Ҳозир Лидия Васильевна 20 станокда ишлаб, шахсий топшириқларини мунтазам равишда ортиғи билан адо этаяпти. У пландан ташқари 110 минг метр аъло навли газлама ишлаб чиқариш, жиҳозларнинг унумдорлигини лойиҳадагидан 11 процентга ошириш ва 30 ёш ишчига илғор иш усулларини ўргатиш мажбуриятини олган.

Бугун тошкентлик ўртоқларимиз бўлган Б. Ефремов, Х. Қорабоев, Е. Губина, А. Верзилина ва бошқа ўртоқларимизга А. В. Варламов 1975 йил ҳисобига ишлаётганини айтиш, Ўроз Муқашев бригадаси 6 ойлик планни 25 июнда бажарганини билдириш, Галина Куминова эса 1974 йил ҳисобига меҳнат қилаётганлигини айтиш мен учун жуда ёқимлидир.

Шаҳримизнинг кўпгина корхоналари ўз маҳсулотларини қардош Ўзбекистонга етказиб бермоқдалар. Олмаота «Союзлифтмонтаж» трести монтаж бошқармасининг мутахассислари яқинда Тошкентда нодир 20 қаватли маъмурий бинода тез ишлайдиган лифтни фойдаланишга топширдилар. У лифт программ бошқарув жиҳози билан монтажланган. Ҳозир қозоқ мутахассислар 17 қаватли «Ўзбекистон» меҳмонхонаси қурилишидаги ва бошқа объектлардаги лифтни монтаж қилишга киришдилар.

Тошкентликларнинг ҳам 1973 йил учун зиммага олган юксак социалистик мажбуриятларини муваффақиятли бажараётганликлари ёқимлидир.

Олмаота ва тошкентликларнинг меҳнатда қўлга киритаётган ютуқлари меҳнат беллашувини бундан буён ҳам янада тараққий эттириш кераклигига ундаяпти. Бу беллашув партиямиз XXIV съезди тарихий қарорларининг, тўққизинчи беш йиллик топшириқларининг муваффақиятли бажарилишига, бизнинг шаҳарларимиз ўртасидаги дўстлик ҳамда ҳамкорликнинг янада мустаҳкамланишига замин яратади.

Е. КАРАСЕВА,
Олмата шаҳар партия комитетининг бюро аъзоси.

Тошкент подшипник ремонти заводининг ишчилари қишлоқ механизаторларининг шарафли буюртмаларини вақтида бажармоқдалар. Бу буюртмалар яқинлашиб келаётган пахта йиғим-терими мавсумида комбайнларнинг узлуксиз ишлашига ёрдам беради. Ҳар куни 3—4 минг комплект буюртмалар «Узсельхозтехника»нинг жойлардаги базаларига зудлик билан жўнатиляпти. Мана бу суратда сиз корхона роликлар цехининг зарбдор ишчиларидан цех бошлиғи Ҳатам Абдураҳмонов билан деталчи Маъмура Хошимовани кўриб турибсиз. М. Нуриддинов фотоси.

Кичкинтойлар истаги

Шаҳримизда кўп қаватли замонавий, чиройли уйлар кўплаб қуриляпти. Уйлар ёнида кичик-кичик спорт майдончалари мавжуд. Буни бунёд қилиш учун архитектор ва бинокорларимиз озмунча тер тўкишмаган. Бироқ баъзи бировлар ўзбошимчалик билан уйлар ёнидаги спорт майдончаларини «ўзлаштириб» олганлар. Марказ—5, Марказ—6 кварталларидаги 30-ЖЭКка қарашли 47, 48, 51, 54-уйларни кўздан кечирайлик. Бир-икки йил олдин спорт майдончаларида ўйнаб юрган болаларни кўриб, уларнинг қувончига шерик бўлмасдан иложингиз йўқ эди. Ҳозир бўлса, шундай майдончаларнинг кўпчилиги ўрнига кунгабоқар, помидор экилганини кўрасиз. Спорт майдончалари қани? 48-уй ёнида бир вақтлар спорт майдончаси бўлган. Уюлиб ётган ахлат тўдасидан нарироқда синиб ётган икки нарвонча қачонлардир спорт майдончаси бўлганлигини эслатиб турибди. Шу уйнинг 11-хонасида яшовчи кекса Г. А. Отцелел бизга худди шуни таъкидлади. 48, 51-уйларда яшовчи Б. Юсупов, Ш. Холбоев, П. Шиганов, Ф. Аъзамов каби ўн-ўн беш бола санқиб юришибди. Улардан бири экилган помидорга яқинлашган эди, помидор эгаси Павел Васильевич уришиб берди.

— Нима гап? — сўрадик болалардан.

— Олдин ҳар куни шу ерда ўйнардик, помидор ичига тўп тепиб пайхон қиласизлар, деб бизни қувяпти, — деди Петя Шиганов.

Бизнинг нима мақсадда келганимизни болалар пайқашди, шекилли, «спорт майдончаси қачон қайта қурилади», деб чуғурлашди. Бир қизча ғизиллаганича ичкари кириб кетди, хаёлламай, Петр Петрович Архиповни бошлаб келди. «Мен,— деди у, — 30-ЖЭКда комиссия аъзосиман. Дарахт экдим, улар катта бўлса, болалар ўйнайверади». «Экилса нима бўлибди — елка қисиб деди 54-уйда яшовчи унинг қўшниси Хўжаев Ҳатам Исломович — Аслида, бу ерда майдонча-пайдончанинг кераги йўқ». Дарахт экиш яхши иш. Аммо ахир уни болалар майдончасига экмаслик керакку!

30-ЖЭКка қарашли 321-болалар майдончаси, 3 та катта спорт майдони ташландиқ аҳволда. Афтидан, ЖЭК бошлиғи А. М. Виноградов бундай икир-чикир ишларга эътибор бериш, арзимайди, деб юрса керак.

Ҳамма жойда хўроз бир хил қичқиради, деса гоҳо ишонмайсан. ЖЭКларга келганда, бунга бемалол ишонса бўлар экан. Юнусобод массивидаги 38-ЖЭКка қарашли 45, 46, 47-уйлар олдидаги майдончалар аллақачон катталар томонидан ўзлаштирилиб, экин майдонига айлантирилибди. Бу ерда кунгабоқар, картошкалар экиб қўйилибди. 37-уй ёнидаги спорт майдончасининг ҳовузи бузилиб ётибди. Ариқларда бир томчи сув йўқ. 2-Қорақамишнинг 1-микрорайонида ҳам аҳвол шундай. «Болаларимиз тупроқда ўйнашади. Қани энди, уйимиз олдида болалар майдончаси бўлса», — дейишади 23-уйда истиқомат қилувчи М. Раҳимов, В. Т. Дашкова ва бошқалар.

Соғ танда —соғ ақл, дейишади. Соғлом ўсган бола ақлий ва жисмоний жиҳатдан етук, ҳар томонлама ривожланган киши бўлиб етишади. Шу сабабли, болалар майдончаларига бефарқлик билан қараш асло кечириб бўлмайдиган ҳол. ЖЭК раҳбарлари, район уй-жой бошқармаларининг раҳбарлари юқоридаги камчиликлардан тегишли хулосалар чиқариб, зарур чора-тадбирларни кўришлари лозим.

Н. ВАФОЕВ.

Тошкент—мамлакатга

УКРАИНА МАШИНАСОЗЛАРИНИНГ МИННАТДОРЧИЛИГИ

Тернополдан Тошкент агрегат заводи номига телеграмма келди. Телеграммада қанд лавлаги кавлайдиган комбайн заводининг коллективи лавлаги кавлаб оладиган янги комбайнлар учун редукторларни муддатидан олдин етказиб берганликлари учун ўзбек дўстларига миннатдорчилик изҳор қилди. Бу редуктор Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган уч мамлакат — СССР, ГДР ва Болгария мутахассислари иштирокида яратилди.

Тошкент заводи тернополликларнинг илтимосига кўра, ана шундай мураккаб механизмларнинг бир неча юз комплектини Украинага юборди. Бу механизмларни тайёрлаш корхонанинг асосий маҳсулоти — пахта териш машиналари учун редукторлар ишлаб чиқаришни камайтирмай туриб, қисқа муддатларда ўзлаштирилди. Корхона мутахассислари янги узелларни йиғиш учун кўп нусхада ишлаб чиқариладиган деталларнинг ўттизга яқин турини фойдаланишни таклиф этдилар. Деталларни янгилаш туфайли редукторларнинг тип размерлари сонини қарийб икки баравар қисқартиришга ва украиналик машинасозларнинг фахрли буюртмасини муддатидан бир мунча олдин бажаришга муваффақ бўлинди.

Келаси йили завод Тернополь заводи номига редукторлар етказиб беришни тахминан икки баравар кўпайтириши лозим. Завод коллективи бу вазифани муваффақиятли ҳал этиши учун ишлаб чиқаришдаги барча мавжуд резервларни ишга солишга қарор қилди. Корхонада агрегат типидаги махсус станоклар ўрнатиш ва мавжуд ускуналарни қайта планлаштиришни ўтказиш мўлжаллаб қўйилган. Бундан бўшаган майдонлар редукторлар учун шестерналар ва деталлар ишлаб чиқаришни кенгайтиришга имкон беради.

(ЎзТАГ).

Тошкент сўлим ва кўркам бўлсин!

ЮНУСОБОД ОБОДМИ?

Юнусобод массиви кейинги вақтларда анча ўзгариб кетди. Кўп қаватли уйлар қад кўтариб, шаҳарча чиройига чирой қўшилди. Массивга қатнайдиган транспорт сони кўпайди. Айниқса, 60-экспресс автобуси пассажирлар жонига оро кирди. Лекин массив қиёфасига доғ бўлиб тушган баъзи уйларни кўриб киши ранжийди.

38-ЖЭКка қарашли Б—1, Б—2 секторида жойлашган бир қатор балконлар ола-қуроқ бўлиб кетган. Кимлардир ўзбошимчалик билан панжара ўрнатиб олган. Бу ҳолни 18, 23, 15, 16-уйларни кузатганда ҳам кўриш мумкин. 15, 16-уйда яқинда электр чироқ бўлмай қолди. Шу уйда яшовчи Ғ. Ф. Ерков идорага келиб бу ҳолни айтганда, 38-ЖЭК бошлиғи В. И. Белоусов елка қисиш билан жавоб берди.

Юнусобод Д—3 массивидаги 1, 2, 3, 4-уйларда болалар майдончаси йўқ. Бундан ташқари, массивга икки-уч йилдан бери сув келмайди. Одамлар уй атрофидаги ниҳолларни водопровод сувидан суғориб келаяптилар. А. Николаева, В. И. Терёшиналар буни ачиниш билан қайд этишди. Қурилиш ташкилотлари суғориш тармоқлари ўтказиш ишларини чала қолдириб кетиб қолаяптилар. Д—3 массивидаги 2, 3 ва 15, 16-уйлар оралиғида қирқиб олинмаган арматуралар қолиб кетган. Унинг атрофини тахта билан ўраб, «хавфли зона» — деб ёзиб қўйишибди.

Д—3 массивидаги 17-уй атрофидаги чироқ май ойидан бери ёнмайди, — деди бу ерда яшовчилардан бири Т. Чадаева, —кечқурунлари қоп-қоронғи бўлади. ДСК—1 томонидан қурилган янги уй атрофларида ариқлар ўрнатиш иши ниҳоясига етмаган. Қурувчилар 18-уй ёнидаги болалар майдончасини ҳам текислаб юбордилар.

«Автодормехбаза» ходимлари ҳам ўз ишларига совуққонлик билан қараб келмоқдалар. Ахлат ташийдиган машиналар бир сменада эмас, икки сменада ишлаши керак эди. Ҳозир эса, улар соат 9—10 ларда келиб, бир-икки қатнайдилар, холос. Ортиб қолган чиқиндилар кун иссиғидан сасиб кетади. Бу эса Юнусобод массивида яшовчиларни қаттиқ ранжитяпти. Юнусобод ўз номига мос бўлиши лозим. Шаҳарчада яшовчилар шуни истайдилар. Ўйлаймизки, Киров район ижроия комитетидаги ўртоқлар бу истакни қувватлашади.

Д. ҲАҚНАЗАРОВ.

ЁШЛАР УЧУН ЛЕКТОРИЙ

Шаҳар санитария-оқартув уйи шаҳар «Бахт» уйи билан биргаликда ёш йигит, қизлар учун лекторий ташкил қилди. Унда турмуш қураётан ёшларга турли хил лекциялар ўқилмоқда.

Лекцияларга қатнашувчилар учун махсус таклифномалар чиқарилган. Таклифномаларда ҳикматли сўзлар ва баъзи бир маслаҳатлар битилган.

Ҳозиргача 300 дан зиёд йигит-қиз ана шундай лекцияларни тинглади.

Ёшлар учун ташкил этилган лекторийда медицина фанлари кандидатлари Е. Тагтян, Н. Соболевлар суҳбат ўтказишди.

М. ПУЛАТОВ.

Жонажон республикамизда

СИЛОС БОСТИРИШ БОШЛАНДИ

Тошкентлик донгдор тўқувчилар ташаббуси Марғилон ипак комбинатида кенг қулоч ёйган. Комбинат ишчилари: «Кам маблағ сарфлаган ҳолда кўплаб, сифатли маҳсулот берамиз», деган шиор остида меҳнат қилмоқдалар.

СУРАТДА: Шу йил июнь ойида беш йиллик шахсий топшириғини шарафли бажарган Осиё Фаҳриддинова. У ҳозир уч ўрнига олти станокни бошқармоқда.

Г. Бойко фотоси, **(ЎзТАГ).**

ТУЙТЕПА (Тошкент области). Ўрта Чирчиқ районининнг хўжаликлари силос бостириш учун маккажўхорини ёппасига ўриб олишга киришдилар. Энгельс номли, «Ленин йўли», «Полярная звезда» колхозларида ҳар гектар ердан 400 — 500 центнер кўк поя ўриб олинмоқда.

Район хўжаликларида ҳосил пишиқ график асосида ўриб олинмоқда. Графикда ўрим ишларини қисқа муддатларда 8—10 кунда тугаллаш кўзда тутилади. Ҳосил ўрими ўтган йилларда бу ерда қирқ кунга чўзилиб кетарди. Бригадаларга комбайнлар, транспорт бириктириб қўйилган. Ўрим икки сменада олиб борилмоқда. Район деҳқонлари беш йилликнинг учинчи йилида пландагидан икки баравар кўп 5 минг тонна маккажўхори силоси тайёрлашни белгилаб қўйдилар.

Чиноз, Оққўрғон ва бошқа районларнинг хўжаликлари ҳам маккажўхоридан силос бостиришга киришдилар. **(ЎзТАГ).**

ТОШКЕНТ КЎРИНИШЛАРИ

Шаҳримизнинг «Марказ—5» квартали тобора чирой очиб боряпти. Зилзилада тамомила вайрон бўлган Қашқар маҳалла ўрнида қисқа вақт ичида кўп қаватли, замонавий турар жой бинолари, болалар боғчалари, ошхона ва магазинлар қад кўтарди. Ҳовлиларда экилган дарахтлар тобора бўй чўзиб, квартал ҳуснига ҳусн қўшяпти.

СУРАТДА: «Марказ—5» кварталининг умумий кўриниши. М. Нуриддинов фотоси.

ЯНГИ УРФ-ОДАТЛАР

Маҳаллада суҳбат

Собир Раҳимов районидаги «Иккинчи беш йиллик» маҳалласида янги урф-одатлар, янгича тўйлар ўтказишга доир лекция ва суҳбатлар тез-тез ўтадиган бўлиб қолди. Тарғибот ишларининг яхшиланиб бораётганлиги туфайли маҳаллада зарарли урф-одатларга барҳам берилмоқда.

Куни кеча маҳалладаги маданият уйига турли касбдаги кишилар, 30 та маҳалла комитетларининг вакиллари тўпланишди. Филология фанлари кандидати Х. Меликулов янги урф-одатларни турмушга тадбиқ этишнинг бориши ва баъзи бир камчиликлар ҳақида гапирди.

АГИТАТОР— ДАЛА ШИЙПОНИДА

Қизилтепа районидаги «Москва» колхозининг Аҳмад Раҳматов бошлиқ бригадасида яқингинада қуриб битказилган дала шийпонига агитатор Зайни Одилов келди. У ўзининг суҳбатини ўртоқ Л. И. Брежневнинг ГФР, АҚШ ва Францияга қилган визити якунларига, Вьетнам Демократик Республикаси партия-ҳукумат делегациясининг СССРда бўлишига бағишлади. Қишлоқ мактабининг ўқитувчиси Зайни Одилов олти йилдан ортиқ вақтдан бери шу бригаданинг агитатори. У ҳар бир суҳбатга пухта тайёргарлик кўради, хўжалик, бригада ҳаётидан олинган материаллардан кенг фойдаланади.

Пахтадан катта хирмон яратиш учун кураш қизиган кунларда мингдан ортиқ агитатор ва сиёсий ахборотчи Қизилтепа райони колхозларининг дала шийпонларида суҳбатлар ўтказишади. (ЎзТАГ).

ПАХТАКОРЛАРНИНГ ФАРЗАНДЛАРИ УЧУН

АНДИЖОН. Марҳамат районининг колхозлараро қурилиш бошқармаси Куйбишев номли колхозда болалар боғчасининг типовой комплексини фойдаланишга топширди. Эндиликда бу ерда болаларнинг шундай муассасаси учта бўлди.

Марҳамат районидаги Ильич номли, Свердлов номли ва «Октябрь 50 йиллиги» колхозларида ҳам болалар боғчалари қурилди.

(ЎзТАГ).

•*Илмий муассасаларда*

МЕҲНАТ ШАРОИТИ ВА ФАН

СОҒЛИҚНИ сақлаш соҳасида мамлакатимизда, шу жумладан, Ўзбекистонда эришилган ютуқларнинг нақадар улканлиги кўпчиликка равшан. Бир вақтлар неча минглаб одамларнинг ёстиғини қуритган ўлат, вабо, безгак, каби касалликлар энди бутунлай унутилиб кетди. Оқибати ҳамиша ўлим билан тугаган не-не касалликлар бугунги кунда муваффақият билан даволаниляпти. Зотан, инқилобдан илгари бармоқ билан санарли врач мавжуд бўлган бўлса, ҳозирги пайтда республикамизда 30 мингдан ортиқ шифокор саломатлик постида хушёр турибди. Бир вақтлар, саноқли касалхонага эга ўлкамизда 130 мингдан ортиқ ўринли шифохоналар ишламоқда. Буларнинг ҳаммаси халқ саломатлигини сақлаш соҳасида партия ва ҳукуматимиз кўрсатаётган беҳад ғамхўрлик самаралaридир.

Ютуқларимиз қанчалик кўп бўлмасин, касалликларга қарши кураш сира тугамайди. Ҳаёт олдимизга янги-янги вазифалар қўймоқда. Юксак тараққиёт, мураккаб меҳнат жараёни, йирик саноат зоналарининг барпо этилиши инсон организмини хавфли таъсирлардан сақлаш чораларини излашга мажбур қиляпти. Кейинги пайтда бу соҳада катта илмий-тадқиқот ишлари олиб борилмоқда. Шаҳримиздаги санитария, гигиена ва касб касалликлари илмий-тадқиқот институтида амалга оширилаётган ишлар бунинг ёрқин далилидир.

Институт Циолковский кўчасидаги кўркам бинода жойлашган. Ичкари ҳовлиси кўм-кўк дарахтлар билан қопланган. Иссиқ асфальт йўлдан бурилиб, ҳовлига киришингиз билан салқин ҳаво юзингизга урилади. Зинапоялардан кўтарилиб, институтнинг маъмурий қисми жойлашган биринчи қават вестибюлига кирасиз.

Институт директори, профессор, медицина фанлари доктори Шариф Турсунович Отабоев ўз иш кабинетида экан. Биз институт фаолияти билан танишиш ниятда эканлигимизни айтдик. Шариф Турсунович аввал ўзи ҳикоя қилмоқчи, кейин эса бўлим ва лабораторияларни кўрсатмоқчи бўлди. Биз бажонидил рози бўлдик.

— Институтимиз Ўрта Осиёда шу йўналишдаги якка-ю ягона илм даргоҳидир, — деб ўз ҳикоясини бошлади директор, — бу ҳол нақадар катта масъулият юклаши ўз-ўзидан равшан. Хўш, биз нималар ҳақида илмий изланишлар олиб борамиз? Энг аввало, шу масала сизни қизиқтириши табиий. Бугунги кунда жаҳондаги барча тараққий қилган мамлакатларда ташқи муҳитнинг ифлосланишига қарши кураш кескин тус олган. Чунки минглаб завод ва фабрикалар трубасидан чиқаётган тутун, автомобиллар моторидан чиқадиган газ, заҳарли химикатлар йирик шаҳарлар ҳавосини ниҳоятда ифлослантирмоқда. Иш жараёнининг мураккаблашганлиги ва автоматлаштирилганлиги эса цехлар ҳавосини тозаловчи мосламалар ўрнатишни, меҳнат шароитини янада яхшилашни тақозо этмоқда. Санитария медицинанинг ибтидоси эканлиги маълум. Тозаликка, озодаликка риоя қилинса, ташқи муҳит объектлари, яъни сув, ҳаво, тупроқ турли ифлослантирувчи моддалардан тоза сақланса, турли туман касалликларни олишга ёрдам берди. Ана шу юқорида қайд этилган соҳалар ва бошқа ўнлаб муҳим мавзуларда илмий-тадқиқот ишлари олиб бормоқдамиз.

1966 йилгача институтимиз Тошкент Давлат медицина институти территориясида жойлашган эди. Бизга 20 та хона ажратилган бўлиб, 19 катта ва 51 кичик илмий ходим, 57 лаборант иш олиб борарди. 2 бўлим ва 9 лабораторияга эга эдик. Ихтиёримизда клиник базанинг йўқлиги назарий кашфиётларни амалда синаб кўришни қийинлаштирарди. 1967 йилда институтнинг илмий-тадқиқот фаолиятини яхшилаш учун қўшимча маблағ ва 100 та штат ажратилди. 150 ўринли касб касалликлари клиник касалхонаси ташкил этилди. Буларнинг ҳаммаси қўшимча лабораториялар ташкил қилиш уларни янги жиҳозлар билан таъминлаш, бўлимларни янада кенгайтириш имконини берди. Ҳозирги пайтда бизда 4 бўлим ва улар ихтиёрида 15 лаборатория мавжуд. Институтда 5 фан доктори ва 42 фан кандидати илмий иш олиб боряпти.

Шариф Турсунович ҳикоясини тўхтатди-да, табассум билан деди:

— Келинглар, яхшиси, биргалашиб институтни айланайлик. Йўлма-йўл гаплашаверамиз. Ахир, минг марта эшитгандан бир марта кўрган яхши, деганлар-ку.

Коридорга чиқиб, юқори қаватга кўтарилдик. Хоналар жимжит, гўё атрофда одам зоти йўқдай. Айниқса, кўчадаги шовқин-суронда кейин бу ерга келиб қолган одам ана шундай хаёлга бориши турган гап. Аммо бу ташқаридан қараган одам учун шундай. Аслида-чи? Қайси бир хонани очиб ичкарига назар ташласангиз, оқ халат кийиб, тажриба устида бош қотираётган олим ва аспирантларни кўрасиз. Атрофда эса, энг замонавий асбоб-ускуналар, жиҳозлар.

Институт фаолияти ҳақида тўла тасаввур ҳосил қилишимиз учун унинг биргина озиқ-овқат гигиенаси лабораторияси ишлари билан танишиш кифоя қилди. Бўлим ихтиёрида бир неча лаборатория мавжуд. Уларда қатор муҳим мавзулар бўйича илмий-тадқиқот олиб борилмоқда. Биргина мисол: қовун-тарвузларимизнинг мазаси ёмонлашиб бораётганлиги сир эмас. Тилими тилни ёрадиган шакардай қовунлар камайиб кетди. Одамлар ҳозирги қовун-тарвузлар борасида ўзаро суҳбатлашганда, «турган-битгани селитра-я», деб қўйишади. Бу бежиз эмас экан. Институт олимлари ўғитларни ва пестицидларни (ҳашарот ва касалликка қарши химикатлар) белгиланган миқдоридан ортиқ сепавериш полиз экинларига салбий таъсир этишини, бу ҳол ўз навбатида, киши организмининг турли аъзоларига зарар етказишини тажрибада аниқладилар. Лабораторияда ва далада ўтказилган изланишлар ўғитлар ва пестицидларнинг зарарсиз дозасини белгилаш ва шу асосда аниқ кўрсатмалар ишлаб чиқиш имконини берди.

Бошқа бир мисол. Меҳнат гигиенаси бўлимида иш қизғин. Иш жойларидаги, цехлардаги шовқин ёки ҳавонинг оғирлиги бундай қараганда эътибор қилишга арзимайдиган бўлиб кўринади. Аммо ўтказилган тажрибалар, текширишлар бундай аҳвол меҳнат сифатига ва унумдорлигига, қолаверса, ишчиларнинг соғлиғига зиён етказишини кўрсатди. Бўлим коллективи республикамиздаги ўнлаб корхоналардаги меҳнат шароити билан танишиб, юқорида қайд этилган камчиликлар борлигини аниқладилар, уни яхшилаш йўлларини кўрсатиб бердилар. Турли корхоналарнинг ишчилари ва қурувчилар учун иссиқ иқлим шароитида меҳнат ва дам олишнинг рационал режими ишлаб чиқилди. Бу кўрсатма ва тавсиялар катта иқтисодий самара бермоқда. Масалан, Андижон гидролиз заводининг ТЭЦини газга ўтказиш ҳақидаги инженерлар билан ҳамкорликда тавсия амалга оширилгач, йилига 80 минг сўм иқтисод қилиш имконияти туғилди. Бошқа санитария-техника тавсиялари натижасида, бир қатор корхоналарда фурфурол, этил спирти ва ис гази ишлаб чиқариш бир неча ўн тоннага кўпайди, ишчиларнинг касалланиши кескин камайди. Иссиқ иқлим шароитида заҳарли химикатлар билан ишловчи одамлар учун уч хил махсус кийим ишлаш кишининг меҳнат шароитини яхшилайди, заҳарланишни камайтиради, меҳнат унумдорлигини оширади. «Гипрополиграф»нинг Тошкент филиали билан ҳамкорликда қилинган офсет цехларида ҳавони тозалаш ва вентиляция системасини лойиҳалаш бўйича тавсия фақат биринчи босмахона ва Тошкент офсет фабрикасининг ўзидагина жуда катта маблағни иқтисод қилиш имконини берди.

Директор билан бўлимлар ва лабораторияларни айланиб юрибмиз. Шариф Турсунович институт фаолиятининг барча тармоқлари ҳақида ҳикоя қилиб боряпти. Шу пайт, ёнимиздан оқ халат кийган ёшгина йигит медицина асбоб-ускуналарини кўтариб ўтди. Бизнинг савол назари билан қараётганимизни сезган директор;

— Бу йигит аспирант, тупроқ ва сув гигиенаси бўйича илмий иш қиляпти, — деб гапида давом этди, — шаҳарларнинг кенгайиши, йирик саноат корхоналарининг барпо этилиши сув таъминотини яхшилашни, ер ости сувларидан кенг фойдаланишни тақозо этмоқда. Шу сабабли, бизда сувларни тозалаш республикамиз сув ресурсларини қўриқлаш юзасидан ишлар олиб бориляпти. Ҳозир бизда 7 аспирант бор. 1976 йилгача 12 докторлик диссертацияси ва 80 кандидатлик диссертацияси ҳимоясини ўтказишни мўлжаллаяпмиз.

Фан билан ишлаб чиқаришнинг алоқасини кучайтириш юзасидан партия ва ҳукуматимиз белгилаётган чора-тадбирлар жуда муҳим аҳамиятга эга. Зотан, бугунги кунда фан меҳнат унумдорлигини ошириш, маҳсулот сифатини яхшилаш, ишчилар учун қулай меҳнат шароитларини яратишга хизмат қилаётган бўлса, ишлаб чиқариш фанга янги мавзулар беряпти, изланишларнинг қайси йўлдан бориши кераклигини кўрсатяпти. Институт фаолияти билан танишиш буни яна бир бор исботлади. 1972 йилдаги илмий изланишлар натижасини амалга тадбиқ этишнинг ўзигина 135 минг сўмлик иқтисодий самара берди. Планли илмий-тадқиқот ишлари билан бирга министрликлар, идоралар ва саноат корхоналарининг буюртмалари ҳам бажариляпти. Ўтган беш йил мобайнида 300 минг сўмликдан ортиқ 60 га яқин ана шундай буюртмалар эгаларига етказилди.

Институт коллективи кейинги йиллар мобайнида республикамиз соғлиқни сақлаш органларига ҳар томонлама ёрдам бериб келяпти. Масалан, ўтган йилнинг ўзида Наманган, Қашқадарё областлари, Қорақалпоғистон АССР га юборилган бир группа институт ходимлари чорвадорларга медицина хизмати кўрсатиш ҳолати билан танишдилар, амалий ёрдам бердилар. Шунингдек, республикамизнинг барча областларида пестицидлар гигиенаси ва ундан заҳарланишнинг олдини олиш, ичак-ошқозон касалликларидан сақланиш каби мавзуларда семинар машғулотлари ўтказилиб, уларда 10 мингдан ортиқ киши қатнашди. Наманган ва Қашқадарё областларига ҳам турли соҳалар бўйича оталиқ ёрдами кўрсатилди. Буларнинг ҳаммаси институт коллективи илмий ва амалий фаолиятни узвий боғлиқ ҳолда олиб бораётганлигини кўрсатади.

Институт олимлари ўз илмий ишларининг натижаларини нашр этиш, шу йўналишдаги бошқа илм даргоҳлари билан алоқа боғлашга ҳам алоҳида эътибор беряптилар. Москвадаги меҳнат гигиенаси ва касб касалликлари институти, Сисин номидаги умумий ва коммунал гигиена институти, Киевдаги пестицидлар, полимерлар ва пластик массалари гигиенаси ва таксикологияси. Бутуниттифоқ илмий-тадқиқот институти ва бошқа илм даргоҳлари билан мустаҳкам алоқа боғланган. Бу алоқа шу кун учун муҳим мавзуларни аниқлашга ўзаро ҳамкорлик қилишга ёрдам беряпти.

Ўтган йили институт ходимларининг 213 илмий иши чоп этилди. 22 методик ва инструктив хат тайёрланиб, соғлиқни сақлаш министрлигига тавсия этилди.

Факт ва рақамлар ҳамиша ҳал қилинаётган ишларнинг кўлами ва бу йўлдаги изланишни ҳамда қийинчиликларни тўла кўрсата олмайди. Зотан, илмдаги ҳар бир кичик кашфиёт неча-неча уйқусиз тунлар, ўнлаб тажрибалар, иккиланиш ва яна интилиш туфайли юз очадики, буларнинг ҳаммасини факт ва рақамлар тили билангина ҳикоя қилиб бўлмайди. Биз, шу сабабли, институт фаолиятининг умумий манзарасини кўрсатишга интилдик. Бу ерда ҳал қилинаётган масалалар, ечилаётган жумбоқлар кўлами аслида жуда кенг. Уларнинг барчаси ҳақида бир мақолада ҳикоя қилиш жуда мушкул.

— Ютуқлар билан бирга ҳали қиладиган ишларимиз, вазифаларимиз кўп, — дейди биз билан хайрлашаётиб институт директори Шариф Турсунович Отабоев. — ҳали ўнлаб муҳим проблемалар ўз ечимини кутяпти. Бу йил ҳаво гигиенаси, сув гигиенаси ва сув ҳавзаларини санитария жиҳатдан қўриқлаш лабораторияларини кенгайтирмоқчимиз.

Биз шифокор олимларнинг келгуси ишларига муваффақият тиладик. Жим-жит коридордан юриб, ташқарига чиқдик. Кўчадаги шовқин-сурон қаршисида бино мисоли сокинлик оролига ўхшарди. Бу сокинлик оғушида янги кашфиётлар яратиляпти.

Насриддин МУҲАММАДИЕВ,
Тўлқин РАСУЛЕВ.

Меҳнат гигиенаси бўлимининг меҳнат физиологияси ва саноат микроиқлими лабораториясида хил ма-хил метеорологик шароитларнинг инсон организмига, юрак-томир системасининг фаолиятига таъсири синчиклаб текширилади. Шу асосда кўрсатмалар ва тавсияномалар ишлаб чиқилади.

СУРАТДА: (чапдан ўнгга) кичик илмий ходим Х. Ш. Қурбонова, меҳнат гигиенаси бўлими бошлиғи, медицина фанлари кандидати М. Т. Алимов, кичик илмий ходим Т. Эшназаров, С. К. Рябовалар навбатдаги тажриба пайтида.

Ю. Бутусов фотолари.

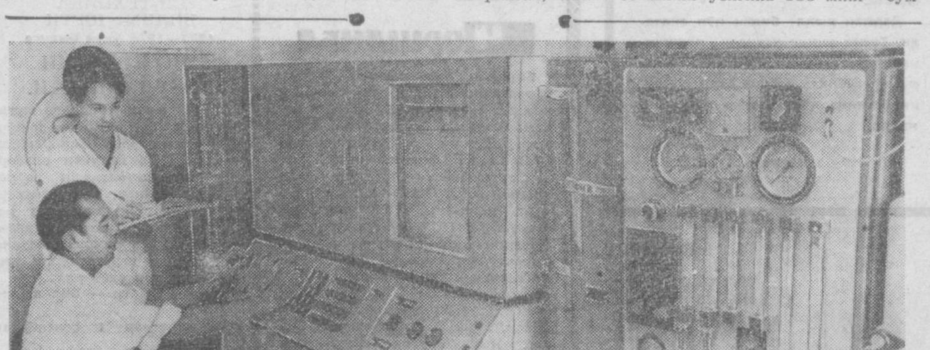

Институтнинг полимерлар, пласт массалар ва саноат токсикологияси лабораторияси. Бу ерда республикамизнинг турли саноат корхоналаридаги меҳнат гигиенаси ўрганилади.

СУРАТДА: катта илмий ходим А. А. Абдусаматов ва катта лаборант З. К. Айзатуллина автоматик анализатор билан ишлаш жараёнида.

•*МУТАХАССИС МАСЛАҲАТИ*

Ёзда дарахтларни суғориш

Иссиқ кунларда барча новдалар намни кўп буғлантиради. Ер устки қисмидан ҳам анчагина нам ҳавога бугланиб кетади, натижада, ер қатламларида нам миқдори камаяди. Катта ёшдаги мева дарахтларининг асосий илдиз қисми ер қатламининг 1—1,5 метрли чуқурлигида ёйилиб ўсади, худди шу ерда тўпланган намдан тўлиқ фойдаланади ва керакли озуқа моддаларни олади. Ер қатламларида нам етарли бўлган тақдирдагина ўсимлик ўзига зарур бўлган азот, фосфор, калий каби озуқа элементларини ва микроэлементларни ердан шимиб олади. Масалан, ер қатламларида нам миқдори (абсолют қуруқ тупроққа нисбатан) 18—20 процент бўлганда, ер қатламида мева ўсимликларининг нормал ўсиб, ривожланиб, ҳосил бериши учун етарли ҳисобланади. Айниқса, ёз даврларида тупроқда нам камайса, ўсимликнинг ўсиши ва ривожланишига салбий таъсир кўрсатади.

Ёз даврида катта ёшдаги мева дарахтларини ер ости сувининг ер юзига яқин ёки чуқур жойлашишига қараб, 5—6 мартагача суғориш тавсия қилинади. Ер ости суви 4—5 метрдан паст жойлашган ерларда ёзда 5—6 марта, қиш фаслида 1—2 марта суғориш лозим. Биринчи сувни май ойида, июнда иккинчи сувни, июлда учинчи сувни, августда тўртинчи сувни ва бешинчи сувни кеч пишадиган олма навларининг ҳосилини териб олишдан 2—3 ҳафта олдин бериш керак. Кечроқ берилган сув ҳосилнинг бир қисмини тўкиб юборади ва новдаларни яхши физиологик чиниқиб пишишига халақит беради. Баҳорда (апрель ойида) қишда ва эрта баҳорда ҳаводан нам кам тушганда дарахтлар бир марта суғорилиши лозим.

Қулупнайзорлар эса 6—8 кунда бир марта яхшилаб суғориб, ўтдан тозаланади ва қатор ораси ҳар бир сувдан кейин юмшатиб турилади. Кўчат олинадиган қулупнайзор махсус парвариш ўтказишни талаб қилади. Қулупнай кўчати 2—3 ёшдаги серҳосил, касалланмаган ва яхши парваришланган она қулупнайлардан тайёрланади. Қулупнай кўчатларини июль ойининг иккинчи ярми ва август ойининг бошларида ўтқазилади. Бу вақтгача ёш қулупнай кўчатлари бақувват илдиз отади, нормал шаклланган 3—4 тағача баргларга эга бўлади.

Шуни эсдан чиқармаслик керакки, июль ва август ойида барпо қилинадиган қулупнайзор учун ерни шу кунлардан бошлаб яхшилаб тайёрлаш лозим. Ер қанча текис ва органик яхши озиқланган бўлса, экилган ёш кўчатлар шунча яхши кўкаради, кузғача яхши илдиз отади, нормал баргларга эга бўлиб, куз ва қиш фаслларида совуққа бардош берадиган бўлади.

Ҳозирги даврда, сув беришдан олдин, қулупнайзор азот билан озиқлантириладиган бўлса, гектарига 120 килограмм соф азот ҳисобида 4—5 тонна чириган гўнгга аралаштириб суғориб, ариқларига солинса, мақсадга мувофиқ бўлади. Дарахт атрофларидан ўсиб чиққан бачки новдаларни шу кунларда ўткир ток қайчиси билан чўгиртак қолдирмай олиб ташлаш зарур.

М. СОБИРОВ,
қишлоқ хўжалик фанлари кандидати.

Жаҳон ойнаси

Ярим йил муваффақиятли якунланди

ПРАГА. Социалистик Чехословакия меҳнаткашлари 1973 йилнинг биринчи ярмини муваффақиятли якунладилар. Саноат маҳсулоти ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 6,1 процент кўп ишлаб чиқарилди.

ЧССР федерал статистика кенгашининг ахборотида таъкидлаб ўтилишича, химия ва машинасозлик саноатининг ходимлари, айниқса катта муваффақиятларга эришдилар. Бу саноат ходимлари маҳсулот ишлаб чиқаришни ўтган йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан тегишли суратда 8,7 ва 8 процент кўпайтирдилар.

Олти ой мобайнида қарийб 4,3 миллион тонна чўян, 6,6 миллион тонна пўлат, 4,6 миллион тонна прокат ишлаб чиқарилди. 26,7 миллиард киловатт-соат электр энергияси ҳосил қилинди.

Мамлакат қишлоқ хўжалик меҳнатчилари ҳам катта муваффақиятларга эришдилар. Давлатга 1972 йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан анча кўп гўшт ва ёғ топширилди.

Саноат маҳсулоти ўсишининг 88 процентига меҳнат унумдорлигини ошириш йўли билан эришилди. Меҳнат унумдорлиги ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 5,4 процент кўпайди.

Чехословакияда ярим йил ичида 45,2 мингта янги квартира қурилди. Бу эса, ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 6,3 минг квартира кўпдир.

Биринчи беш йиллик номли

БЕЛГРАД. «Прва петолетка» комбинатининг маҳсулоти Югославиядаги барча машинасозларга яхши маълум. Бу — пневматик ва гидравлик ускуналар ишлаб чиқарувчи мамлакатдаги энг йирик корхонадир. Бундай ускуналар комбайнларга ва кема двигателларига, тракторларга ва кўтариш кранларига, кўпгина заводларнинг цехларига ва электр станцияларга ўрнатилган.

Корхона номининг ўзиёқ комбинат халқ Югославияси тўнғич корхоналаридан бири эканлигини кўрсатиб турибди. Эндиликда йирик саноат корхонасига айланган бу комбинат ҳозир мамлакат саноатининг пневматик ва гидравлик қурилмаларга бўлган талабини 70 процентгача қондириб турибди. Ҳозирги вақтда 70 минг квадрат метр келадиган корхона цехларида 3 мингдан ортиқ инженер, ишчи ва хизматчи ишлаб турибди. Металлистларнинг Умумюгославия мусобақасида корхона ишчилари доимо лауреатларнинг олтин медалларини олаётганликлари комбинат ходимлари малакаси даражасини яққол кўрсатиб турибди.

Ишлаб чиқаришни янада кенгайтириш мақсадида ҳозир корхоналарни реконструкция қилиш ва модернизациялашнинг янги босқичи бошланмоқда. 1975 йилнинг охиригача эскириб қолган машина-ускуналарни алмаштириш планлаштирилмоқда, ишлаб чиқариш майдонлари кенгайтирилади.

Корхона ўсиши билан шаҳар ҳам анча ўзгариб кетди. Кейинги йигирма йил ичида бу ерда янги уй-жой кварталлари ва боғлар барпо этилди, дам олиш зонаси ташкил қилинди.

(ТАСС).

САМОЛЁТЛАР ДЕҲҚОНЛАРГА ЁРДАМ БЕРМОҚДА

БУХАРЕСТ. Шоли экиш — Румыния ёш қишлоқ хўжалик авиациясининг янги вазифаси. Бу йил ана шу экин Илфов, Яловица, Телеорман ва Брэила уездларининг 12.000 гектардан кўпроқ далаларига авиация ёрдами билан экилди.

Қишлоқ хўжалик авиациясининг самолётлари ва вертолётларидан химиявий ўғит солиш ва бошқа сермеҳнат дала ишларида ҳам фойдаланилмоқда. Шу йилнинг охиригача самолёт ва вертолётлар ёрдами билан 1 миллион 20 минг гектардан кўпроқ майдонга ўғит сепилади.

Мутахассисларнинг фикрича, қишлоқ хўжалигида авиациядан фойдаланиш ғоят фойдалидир. Масалан, шу нарса ҳисоблаб чиқилганки, тепалик жойлардаги токзорларга ҳаводан туриб дори пуркаш ердан туриб пуркашга қараганда беш баравар арзон тушади ва жуда кам вақт олади.

Румыния қишлоқ хўжалик авиацияси халқ ҳокимияти йилларида ташкил қилинган эди. Ҳозир бу авиация қарийб 150 машинага эга. Дала ишлари чоғида ўзини жуда яхши кўрсатган АН-2 совет самолётлари ва МИ-8 совет вертолётлари республика авиаторларига ғоят манзур бўлмоқда.

Харобазор ўрнида тикланган шаҳар

БЕЛГРАД. Македония Социалистик Республикасининг пойтахти Скоплени югославлар вайроналар ўрнида тикланган Қақнус шаҳри деб атайдилар. Ўн йил муқаддам рўй берган зилзила натижасида бутунлай вайрон бўлган Варрдардаги бу қадимий славян шаҳри қайта қад кўтариб, илгаригидан ҳам гўзалроқ бўлиб қолди.

Скоплени тиклаш тарихи — халқаро бирдамлик тарихи, ўнлаб шаҳар ва халқлар шу шаҳарга кўрсатган беғараз ёрдам намунаси, югославия халқлари қардошлиги ва бирлигининг ёрқин намоён бўлишидир. Бу ерда Югославиядаги қардош республикалар — Сербия, Хорватия, Босния ва Герциговина, Черногория, Словения қурган бутун-бутун уй-жой кварталлари бор. Бу ердан Чехословакия, Болгария, Польша, Румыния, Франция, Италия, Финляндия ва бошқа мамлакатларнинг халқлари ҳамда ҳукуматлари туҳфа тариқасида барпо этган «Халқаро квартал» ҳам бор. Скопледа бир йилда 1200 квартира тайёрлаб чиқариш қувватига эга бўлган уйсозлик комбинати ишлаб турибди. Бу комбинатни Скоплега Совет Иттифоқи туҳфа этган.

Ҳозирги Скопле — аҳолисининг сони жиҳатдан Югославиядаги учинчи шаҳар. Бу шаҳарда 420 минг киши яшамоқда. Бу ерда 1964 йилдан то 1972 йилгача салкам 36 минг квартира қурилди.

Шаҳарни ажойиб магистрал йўллар кесиб ўтади, хиёбонлар ва боғлар унинг ҳуснига-ҳусн қўшиб турибди. Замонавий санъат музейи томошабинларда катта таассурот қолдирмоқда. Бирдамлик рамзи бўлиб қолган бу музейда жаҳоннинг кўпгина мамлакатлари рассомларининг 3500 асари сақланмоқда. Шунингдек, Вардар дарёсининг кўм-кўк соҳили, халқ кутубхонасининг ойнаванд биноси ҳам диққатга сазовордир.

Скопле — Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, улкан саноат маркази бўлиб, унинг ишчилари икки минг хилдан кўпроқ маҳсулот, шу жумладан пўлат, станоклар, автобуслар, цемент, шиша, дориворлар, газлама, пойафзал, ҳар хил лаклар ишлаб чиқармоқда.

Шаҳар Югославиядаги йирик маданий марказга айланди.

БИРЛИККА ДАЪВАТ

БОГОТА. Колумбия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари Хильберто Вийера «Вос пролетариа» газетасида босилган мақоласида мамлакатда оппозициянинг кенг фронтини вужудга келтириш мақсадида меҳнаткашларни ва ватанпарвар кучларни биргалашиб ҳаракат қилишга даъват этди. У ўз мақоласида ҳукуматнинг фавқулодда ҳолат муддатини узайтириш ҳақидаги қарорига қарши чиқди ва сайлов олди кампанияси вақтида бундай чоранинг жўрилиши мамлакатдаги ҳукмрон доираларнинг манфаатларига тўла жавоб беради, деб таъкидлади.

(ТАСС).

ВЬЕТНАМ ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАСИДА социалистик экономиканинг муҳим тармоғи бўлган ўрмончилик саноатини ривожлантиришга катта эътибор бериляпти. Йил сайин ёғочни қайта ишлаш кенгайиб бормоқда.

СУРАТДА: тайёрланаётган ёғочларни юклаш.

ВИА-ТАСС фотоси.

ЯНГИ ШАХТАЛАР ҚУРИЛМОҚДА

ВАРШАВА. Бу йил Польша Халқ Республикасида кўмир саноатини анча кенгайтириш йили бўлди. Мамлакатда энг йирик ҳавзалардан бири бўлган Рибник кўмир ҳавзасида бир қанча янги шахталар тез суръатлар билан қурилмоқда. Бу конлардан энг йириги — «Пневек» шахтаси юксак даражада механизациялаштирилган ва автоматлаштирилган корхона бўлади. Шахта коллективи дастлабки тонна кўмирни келгуси йилнинг охиридаёқ қазиб чиқаради. Ҳавзадаги энг ёш шахта бўлган «Бориня» шахтаси кенгайтирилмоқда ҳамда замонавий машина ва ускуналар билан таъминланмоқда. Бу шахта 1975 йилга бориб лойиҳадаги қувватига эришади.

(ТАСС).

ЭРТАГИ КУНГА ИШОНЧСИЗЛИК БИЛАН

Бельгияда чиқаётган «Либр Бельжик» газетаси яқинда ўзининг Тель-Авивдаги махсус мухбирининг Исроилдаги турмуш шароити ҳақида ёзган репортажини босиб чиқарди. Новости матбуот агентлиги мазкур репортажни баъзи қисқартиришлар билан газетхонлар эътиборига ҳавола қилади.

— Биз ўзаро одатда араблар мамлакати, тинчлик ёки уруш, Исроилнинг ҳозирги ва келажакдаги чегаралари тўғрисида гаплашмаймиз. Бизни турар жойларнинг ижара ҳақи, нархлар, солиқларнинг берилаётган маошларга номуносиб равишда тўхтовсиз ўсиб бориши ҳамма нарсадан кўра кўпроқ ташвишлантиряпти. — Мен бўнақа сўзларни ўзим билан суҳбатлашган кўпчилик исроилликлардан эшитдим.

— Статистика шафқатсизлик билан қуйидагиларни кўрсатади. 1972 йилда мамлакатда турмуш кечириш нархи 14 процент ошди. Бу йил у яна 20 процент ошади. Иш ҳақи нархлар кетидан сира қувиб етолмаяпти. Бюджетнинг йигирма беш проценти уруш эҳтиёжларига сарфланиши аҳолидан ҳаддан ташқари кўп солиқ ундиришга олиб келмоқда. Одамлар бирозгина «ошиқча» пулга эга бўлиш учун ишдан бўш вақтларида ҳам ишлайдилар. Улар қарзларга ботиб кетишган.

Бу проблема янги эмас, албатта. Лекин у ҳозирги кунда ҳар қачонгидан кўра актуал ҳисобланади. Бу масала, айниқса, муҳожирларни ҳаяжонлантиряпти. Бу ерга янгидан келувчилар мамлакатдаги гражданлар ҳар куни дуч келаётган қийинчиликларга грифтор бўладилар. Шарқий Европа, чунончи СССРдан келган кишиларга, айниқса қийин бўляпти.

— СССРдан келган яҳудийлар, — деб тушунтиради менга муҳожирлик бюросининг амалдори, — самолёт ёки пароходдан тушишлари билан дарҳол «Либерал жамият» ичига киришади. Бу эса агар улар СССРда давлат ҳисобига турли социал қулайликлардан фойдаланишган бўлсалар бу ерда улар кўрсатилаётган хизматлар, ўқиш ва бошқалар учун ўзлари тўлашлари керак деган сўз. Совет Иттифоқидан келган кишиларнинг кўплари бу «орзу қилинган ердан» қочиб кетмоқда.

Ҳозир Исроил аҳолиси: «бизнинг келажагимиз қандоқ бўларкин?» деган саволни тобора тез-тез беришади.

[«Либр-Бельжик» — АПН].

⊙ *Осиё ва Африка мамлакатлари Олмаота конференцияси олдидан*

ҚУШЛАР САЙРАЙВЕРАДИ

Ҳикоя

Муҳаммад ДИБ,
Жазоир ёзувчиси.

Муҳаммад Диб — атоқли жазоир ёзувчиси, «Жазоир» трилогиясининг муаллифидир. Бу трилогия рус тилида босилиб чиққан. Ёзувчи кейинги вақтларда ёзган асарларида ўз замондошларининг психологик портретини чизиб, Жазоирнинг аянчли ўтмишини фош қилади, турмушдаги мулкчилик укладининг ҳалокатини, янги турмуш куртакларини тасвирлайди. Қуйида эълон қилинаётган «Қушлар сайрайверади» номли ҳикоя ҳам ана шундай асарлар жумласига киради.

— Оббо сен-ей! Ҳайрият, келиб қолдинг! Хўш, устахонада ҳамма нарса жойидами?

— Ҳар маҳалгидек, хўжайин. Бугун сиз ўзингизни қандай ҳис қиляпсиз?

— Мени қўявер. Бунинг кераги йўқ. Соғлигим — мени асло қизиқтирадиган мавзу эмас.

Тўқувчилик билан шуғулланувчи ишчи бўлган Росли бунга жавобан мийиғида кулиб қўйди. У ҳозиргина бозордан қайтиб келганди, уни хўжайин Хосин Дермак иш билан юборган эди. Гарчи у ёш бола бўлмаса-да (ёши йигирма беш-йигирма олтиларда эди) ҳамон халфа сингари хўжайинга югурдаклик қиларди. Хосин Дермак ҳам илжайиб қўйди.

— Қанақа янгиликлар бор? Қани гапир-чи.

— Айтарли ҳеч нарса йўқ. Кўшинда айтилганидек, бугун ҳам кечагидай бир нави.

— Айёрсан-а?

Уша-ўша содда кулги Рослининг тикандай қаттиқ сержун яноқларига ёйилган, оғзининг таноби қочганидан отнинг тишига ўхшаш узун тишлари кўриниб турарди. У қўлидаги оғир сумкани қўйиш ниятида ошхонага томон юрди.

У юкини қўйиб, ҳовлига қайтиб чиққанда, Хосин Дермак унга:

— Қани ўтир-чи. Энди бир пиёла чой ичсанг бўлади, — деди.

Хосин Дермак чойшабга ўралиб олган бўлиб, унинг остидан семиз гавдаси кўриниб турар, у зангори шойи қопланган қалин иккита тўшакнинг ўртасида ўтирарди. Ёнида гилам устидаги пастак столчада катта мис патнис, стакан, чойнак турарди. Хўжайин имо билан Рослини бошқа диванга ўтиришга таклиф этди. Хизматкор таклифни қабул қилди-да, Эрон гиламининг жимжимадор гулли безакларига қадам босишдан олдин пойафзалини ечиб қўйди. Дермак бироз ўрнидан кўтарилган ҳолда чойнакка энгашди. Стаканларга қуюқ чой қуйди.

Ҳар куни эрталаб бу манзара такрорланади.

Хўжайин ўз хурсандчилигини яширолмасди. У тирсаклари билан таяниб, чойни ҳўплаб-ҳўплаб ичар ва Рослига зимдан қараб қўярди. Росли келдими, Дермакка жон кирарди. У Рослини дилкаш суҳбатдоши деб биларди, чунки Росли уни касалликка маҳкум қилаётган узундан-узоқ бекор кунларни ўтказишда ёрдам беради.

У шундай, ёстиққа таянганича қўлида стакан билан ётиб, бошини қимирлатиб, ўй сурди-да, яна чой ичди.

Бироқ, фикрлар унга тинчлик бермаётган бўлса керак, ўзини тўхтатиб туролмай:

— Биласанми, мен нимани сезяпман, Росли? — деди.

— Йўқ.

— Ҳаётда нимадир ўзгариши керак. Бинобарин бу ўзгариш фойдали бўлишига ҳеч шубҳам йўқ.

Росли кўзлари билан кулиб қўйди. У гарчи аввалига бу янгиликлардан жуда эсанкираб қолган бўлишига қарамай уларга кўникиб қолган.

— Менимча, ҳаёт — бамисоли бир тузоқдан иборат! — деб гапини давом эттирди Дермак. Гапининг мазмунига қараганда, у бу фикрни узоқ вақт ўйлаб юрган эди.— Ҳаёт — чинакам тузоқ, ҳа! Йигирма йил ичида ишларим жуда авжига чиқди, мана шу воқеалар туфайли рўй берган бирмунча таназзулни ҳисобга олмаганда, ҳозир ҳам ишларим жойида. Ҳозир иккита устахонам бор, ҳар бирида — 12 тадан тўқув дастгоҳи мавжуд. Мен ҳақли равишда фахрланишим мумкин бўлган бу муваффақият ҳам бориб турган тузоқнинг ўзгинаси! Бошга битган бир бало!

Росли бирорта ҳам сўз айтмай, хўжайинининг гапини тингларди. Дермак ўзи қутула олмайдиган бу доимий зерикиш бўлмаганда, уни бу ҳамма фикрлар безовта қилмаган бўлармиди? Бугун бу фикрлар ана шу ғам-ғуссадан ўзига озиқ изларди.

Ҳовлини устунлари ҳаво рангга бўялган арклар соя қилиб турарди. Ярмини қалин ўтлар қоплаган тўла ҳовуздан сув томчилари отилиб турибди. Қуёш шуъласи сувда акс этиб, бутун ҳовлига нур берарди. Росли ҳам осойишталик оғушига ғарқ бўлди. Ҳамма ўйлари тарқалиб, бутун атрофни қуршаб олган ёз тонгининг чексиз туйғуларига сингиб кетгандай эди.

— Сен бунга тушунасан-а? — деб сўради Хосин Дермак.

Довдираб қолган Росли хаёли ўзига келиб, хўрсиниб қўйди ва бирмунча эсанкираган ҳолда:

— Тушунаман, лекин фикрингизга қўшилолмайман, — деди.

— Ҳо сени қара-ю! Нега фикримга қўшилолмайсан? Қани, тушунтириб бергин-чи.

Росли унга ажабланиб назар ташлади.

— Менинг қарашларим бошқачароқ.

— Бошқача қарашлар! Қандай қарашлар экан булар? Қани гапиргин-чи. Бошқача қарашлар эмиш!..

Саросимага тушган тўқувчи гапни нимадан бошлашни билмай ўйланиб қолди. Унинг жимиб қолганидан аччиқланган хўжайин бақирди:

— Гапирсанг-чи, ахир! Баҳслашиб кўрамиз! Нега бирдан нафасинг ичингга тушиб кетди?

Росли истар-истамас рози бўлди:

— Хўп. Лекин мен баҳслашишни билмайман. Менимча, баҳслар ўзаро тушунмовчиликни авж олдиради, холос.

— Демак, сенинг фикрингча, одамларда ана шу тушунмовчиликдан бошқа нарса йўқ экан-да?

— Йўқ, жуда унчалик эмас. Умуман, мен билмайман.

— Бўлмаса сен нимани назарда тутган эдинг?

— Ҳақиқатни билишни истаб баҳслашишнинг бемаъни эканлигини.

Саросимага тушиб қолган Хосин Дермак нима деб жавоб беришга сўз тополмай, ғазабидан кулди. Росли ҳам одоб юзасидан кулиб қўйди. Хўжайин чой қошиқни қўлига олиб, аламидан у билан патнисни урди.

Қошиқнинг тақиллаши Тетманинг диққатини тортди ва у уй остонасида пайдо бўлди. Бу аёлнинг чиройли чеҳраси, энг муҳими, катта-катта кулранг кўзларига сурма тортилган бўлиб, ҳар гал Рослини ҳайратда қолдирарди. Хосин Дермак эса у пайдо бўлиши билан ўз ғазаб-нафратини тўкиб соларди.

— Ким сени чақирди? Ҳеч ким сўрамаса ҳам нега албатта бурнингни тиқасан бу ерга?

— Сенга бирон нарса керакмикин деб ўйлабман.

У секингина шундай деди-да, чиқиб кетди.

Дермак вайсарди:

— Сен ўтакетган содда одамсан. Ер юзидаги ҳамма кишилар гўё ҳақиқатнинг нималигини биладилар деган фикрни миянгга қуйиб олибсан. Сенга қулоқ солинса, биринчи дуч келган аҳмоқ ҳам ҳақиқатнинг нималигини биладиган бўлиб чиқади. Йўқ, хато қиласан!

Дермакнинг думалоқ юзи ажин билан қопланди. Ҳаддан ташқари таъсирланиш уни толиқтириб қўйган эди. У ёстиққа ўзини ташлади. Узига, ер юзидаги ҳамма нарсага бўлган ачиниши яна ҳам ортди, томоғига кичик бир нарса тиқилгандай бўлди.

У кўзларини юмиб, гапини давом эттирди:

— Инсон бефаҳм, шунинг учун ҳам у бутун умри азоб чекади, қушлар эса бу вақтда сайраганисайраган...

Бир минутча ўтар-ўтмас у кўзларини очиб, чуқур хўрсиниб қўйди.

— Айтган гапларим учун мендан хафа бўлмагин тағин. Ҳақиқатнинг нимадан иборатлигини ким билади дейсан? Лекин, яшаш нақадар қийин-а...

У яна тирсагига таяниб ёнбошлади.

— Бемазаларнинг гапига ишонма! Улар сени хароб қиладилар. Сен ҳали ёшсан, ҳаёт уқубатларини ҳали кўп тотган эмассан, бағритош бўлиб кетганинг ҳам йўқ. Бундан кейин ҳаёт сизлар учун — сен ва бошқалар учун янада адолатлироқ бўлади, деб ишонма!..

Унинг қарашлари чақмоқдай ўткир, гўё кимнидир тешиб ўтмоқчидай эди. У яна ётган жойига чўзилди-да, айтмоқчи бўлган ҳамма гапларини айтиб бўлиб, узоқ жим қолди. Гўё йўқ дунёнинг тубанлигига чўккан. Унинг юзи осойишта, жуда хотиржам қиёфада эди. Росли унинг ўйларига халақит бермасди.

Хосин Дермак охири жимликни бузди, лекин унинг овози гўё узоқдан эшитилаётгандай эди.

— Биз билан овқатланасанми?— деб сўради у Рослидан.

— Бажонидил, — деб жавоб қилди Росли.

Дермак кўзларини қаёққадир осмонга тикиб, ҳамон жойида ётганича:

— Тетма! Тетма! — деб ўзининг одатдаги овози билан чақирди. Росли бирга овқатланиш учун қолди. Аёл маъқуллаш оҳангида:

— Овқатланиш учун қолгани жуда яхши бўлибди, — деди-да уйга кириб кетди.

Уларнинг жимлигини яна ҳовуздан отилиб турган сувнинг сачрашигина бузарди. Росли яна осойишталик оғушига ғарқ бўлди, минутлар бир-бири билан қўшилиб худди абадият касб этгандай, вақт гўё мавжуд эмас-у, дунёни тарк қилгандай эди. Ҳеч нарса йўқ, фақат ёзги тонг сукунати ҳукмрон эди бунда.

Нима бўлди-ю, тўсатдан ҳовлига бир-бири билан олишаётган иккита чумчуқ ўқдай учиб келди. Чийиллаш, чирқиллаш овозлари атрофни тутиб, чумчуқларнинг патлари тўзғиб кетди.

Хосин Дермак чумчуқларни яхшироқ томоша қилиш учун бошини кўтариб, шодлигидан кулиб қўйди.

— Оббо шумлар-ей, уришишларини қара! Жуда ажойиб-а!

Унинг овозидан чўчиган қушлар бир-бирларини чўқиган ҳолда бир зумдаёқ пир этиб кўтарилишдида, томнинг нариги томонига ғойиб бўлишди.

Хосин Дермак чап биқинига ўгирилди, кейин кулиб қўйди-да, ҳорғин овозда деди:

— Пул жамғариб, сақлаб, бунинг оқибатида азоб чекишнинг нима кераги бор? Нақадар аҳмоқона иш бу!

У Росли томонга энгашди.

— Мабодо яшамоқни истасанг, ўз туйғуларингга ишонгин.

Хизматкор розилик аломатини билдириб, бошини силкиб қўйди. Ташвишга тушган Дермак тўлғониб, яна орқаси билан ётди, сурилиб кетган ёстиқларни тўғрилаб қўйди. Чуқур нафас олди, кейин нафасини чиқарди. Шунда унинг шишган ва шу вақтгача азоб бериб келаётган гавдаси тўсатдан бўшашиб кетди.

У ўзига-ўзи:

— Ором олай, — деб шивирлади.

Росли гўё юрагида санчиқ сезгандай бўлди, лекин миясида эса: «Улим мени огоҳлантираётгани йўқ-ку ахир», — деган тасалли берувчи сўзлар уймалашарди.

У ҳовуздаги сувнинг шовуллашини тинглаб, яна ёз тонгининг жозибасига маҳлиё бўлди.

— Хўш, нима бўпти? — гўё уйқусида гапиргандай сўради Хосин Дермак. — Сен одамлар бизни таламоқчи бўлишяпти, дедингми ёки мен сени нотўғри тушундимми?

Унинг овози яна кулгили эшитилди.

— Бойлик адолат билан тақсимланиши даркор, — деди Росли қатъиятсиз оҳангда.

Сен ўйлайсанки...

— Миниглаб одамлар ҳам худди шундай ўйлашяпти

— Бу тўғри гап. Ҳамма одамлар норози.

Хосин Дермак узоқ жимиб қолди.

— Йўқ! —деди у бирдан қатъий оҳангда. — Одамлар бошқа нарсадан норози, сен ўйлаган нарсадан эмас. Йўқ, ошна, бутунлай бошқа нарсадан! Мен буни сезиб турибман. Бутунлай бошқа нарсадан! Нимадан эканлигини мен билмайман, лекин бутунлай бошқа нарсадан норози! Мен бунга аминман!..

У яна сукут қилди, лекин ўй сураётганлиги сезилиб турарди. Унинг қарашларида қандайдир ноаниқлик излари бор эди гўё. Ёноқларига кўзининг ёнидан лабларигача чуқур ажинлар ёйилди.

Ҳовлини қоплаган салқин ҳаво ва майин нур эса Рослининг дилини ҳамма нарсадан фориғ қилган, унга ажойиб ҳузур-ҳаловат бахш этганди.

«Хосин Дермаклар учун йўқ бўлиб кетишдан бошқа илож қолмайди. Аслида, уларнинг қўлидан келадиган энг яхши нарса мана шу, — деб ўйлади у. — Ҳа! Уларнинг қўлидан келадиган энг яхши нарса мана шу».

Унинг ёнида ётган хўжайин қандайдир оғир ишдан қутулгандай оҳиста нафас оларди. У ухлаётганга ўхшарди.

Аммо бироз вақт ўтгач, у ҳар бир сўзни аниқ талаффуз қилиб, секин ва равшан оҳангда:

— Узимни ўлаётгандай ҳис қиляпман, — деди.

У Рослига тикилиб қаради.

— Ҳар куни биз оз-оздан ўлиб борамиз, аммо мен ҳозир ҳис қилган, ҳа, худди ҳис қилган нарсам... жуда ғалати! Худди куйганга ўхшайман.

У яна ўз фикрларига берилди, ким билади дейсиз, эҳтимол, ухлаётгандир.

«Нимаси ғалати экан? — деб ўйлади Росли. — Улишми? Ёки ўлаётганингни пайқашингми?»

Росли қандайдир енгил хўрсиниб қўйди. Сув, турли-туман гуллар, қуёш нурлари... Нақадар сеҳрли осойишталик!

* * *

Тетма ғамгин кўзларини Хосин Дермакдан узмасди. Дермак қоронғи ҳовлида чайқалиб уёқдан бу ёққа юрарди. Кейин эшик томонга йўл олди, уни очди-да, остонадан хатлади... Орқага қайтгиси келди, лекин вужудини қамраб олган даҳшатли куч елкасидан итаргандай бўларди. Шунинг учун ҳам у олдинга юрди, ана шу кучга бўйсунди.

«Кўчага чиқмаганимга неча ой бўлди?» деб ўз-ўзидан сўради у.

Ахир, у ҳам йўлида гоҳ-гоҳ учраб турган йўловчилардан унчалик фарқ қилмайди-ку. Оёғида хонаки шиппак, елкасига қўйлаги устидан плашч илиб олган. Бошқалар ҳам ундан дурустроқ кийинишмаган. Шундай бўлса ҳам, у негадир қоронғулик орасидан бораётгандай ҳис этарди ўзини.

У хаёл дарёсига ғарқ бўлди. У қаергадир тун қўйнига одимлаётган қоронғулик шаҳрини кўряпти, иссиқ қуруқ ҳаводан нафаси бўғиляпти. Кафтлари бидоннинг ўткир қирраларига тегаётганини сезди, нимлардир гаплашаётгани, шипшиётгани қулоғига чалинди. У тартибсиз қурилган шаҳардаги тўсиқлар орасида айланиб юрди.

Ҳамма жойда тўсиқлар бор, лекин улар Хосин Дермакка йўл бериб чекиндилар. Бирдан унинг қаршисидаги чети кўринмас деворда пастаккина оғир эшик пайдо бўлди. У плашчининг чўнтакларини титкилаб, калитни олди. Эшикни очди. Юзига қўй терисининг аччиқ ҳиди гуп этиб урилди. У ана шу ҳиддан нафас олди-да, ҳамма нарсани: касаллик, зерикиш, қайғу-ғамни унутди.

У пастга, тим қоронғуликка тушди. Бошда зинапояга қадам қўйишдан олдин ҳар иккала оёғини эҳтиётлик билан битта зинапояга қўйди. Энг охирига етгач, ҳеч нарсани кўрмасдан олдинга юрди. Қоронғуликда моғор ҳиди келарди. Бир қадам, икки қадам босди. У бўш қўлини чўзиб тўқув дастгоҳининг ғалтагини ушлади. Тортилган ипларни силаб қўйди. Улар гўё нерв толаларидай титрарди. У кафтини калава ўрайдиган чархга теккизди. Бир бармоғи билан уни юргизиб юборди. Жавоб тариқасида паст ва секин гувиллаш овози эшитилди. Бошқа тўқув дастгоҳлари унинг қўли тегишини кутиб турибди. Улар ўз эгаларини танидилар, унга содиқлар.

У қўлидаги бидонни очиб, ундаги нарсани атрофдаги полга сепди. Аввалги ҳидни дарҳол совуқ, тез тарқалувчи ҳид босиб кетди. Дермак гугурт чақди ва қутича устида фосфорли чизиқлар ҳосил бўлди. Гугурт ёнмади. Унинг тоқати тоқ бўлиб, бирин-кетин гугуртларни синдириб ташлади. Тўсатдан ерда оловли гул очилгандай бўлди, бироз нарироқда иккинчиси, яна бошқалари ўт ола бошлади. Улар кўпайиб, ғужғон уриб, юқорига кўтариляпти! Улар подвални Дермак учун ёритишга шошилишяпти.

У орқасига ўгирилди-да, зинапоя томонга юрди, тор зиналардан орқага қайтди, калитни буради. Уша юрган кўчалар бўйлаб қайтиб келарнан, уларни зўрға пайқарди.

У Тетмани ўзи қолдириб кетган жойида учратди. У Дермакни кўриб ўрнидан турди. Уни ўрингача кузатиб борди ва:

— Ётиб, дамингни ол, — деди оҳиста.

Дермак жаҳл билан қўл силтади. Тетма унинг устидан плашчини ечиб олди-да, чиқиб кетди. Дермак ўнг ёнига ағанаб ётди, бошини ёстиққа қўйиб, оғир хўрсиниб қўйди.

Русчадан
Мухтор АҲМЕДОВ
таржимаси.

⊙ ДОНОЛАР БИСОТИДАН

ҲИКМАТЛАР

Катталик ҳавосин бошингдан иргит,
Худписанд тупроққа қорилур албат.
Иқбол ёруғ кундир, манманлик тун—шаб,
Бахтиёрдан бу феъл, қўзғалса ажаб.
Сен одам экансан, ўзга ҳам одам,
Камчиликсиз одам бўлмайди ҳеч ҳам.

Абдураҳмон ЖОМИЙ.

Ҳар кимки, бошқани этмаса писанд,
Дардмандлик йўлидан узоқдир, узоқ,
Халқни назар-писанд қилмаганларни,
Лозимдир худписанд дея атамоқ.

Алишер НАВОИЙ.

Ҳусну иффат, қадру қийматга завол,
Нуқси тоат, сўзи имондир тамаъ.
Қотили номус, шармнинг офати,
Боқ на кулфатлар солгайдир тамаъ.
Мардни номард элига қул қилиб,
Ранги -рўйини заъфарон қилгайдир тамаъ.
Эй, Ниҳон очликдин ўлсанг чўзма қўл,
Коми зиллат шаҳри раҳмондир тамаъ.

Ҳамза Ҳакимзода НИЕЗИЙ.

М. АЗАМАТОВ
тўплаган.

БУГУНГИ ТОШКЕНТ

СУРАТДА: шаҳримиздаги Максим Горький проспекти. Бу йирик массив пойтахтимиз ҳуснига-ҳусн қўшиб турибди.

М. Нуриддинов фотоси.

⊙ СПОРТ

ШАХМАТ МУСОБАҚАСИ

Бразилиянинг Петрополис шаҳрида ўтаётган зоналараро шахмат турнирида тугалланмай қолган партияларни ниҳоясига етказиш учун қўшимча бир кун ажратишга тўғри келди. Шу куни тўртта дуранг натижа қайд қилинди. Портиш-Смислов, Ивков-Каган, Тан-Георгиу, Мекинг-Горт ўртасидаги ўйинларда рақиблар яримтадан очко қўлга киритишди.

Уч турдан кейин 23 ёшли Югославия чемпиони Любоевич уч очко тўплаб пешқадамлик қилмоқда. Смислов, Геллер, Портиш ва Паннолар эса иккитадан очкога эга.

Броштейн, Полугаевский, Савон, Горт, Георгиу, Мекинг, Решевский, Баясаслар бир яримтадан очко тўплашди.

Редактор
С. М. КАРОМАТОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 31|VII да **Ажал минораси**, 1|VIII да **Алишер Навоий.**

КИНО

31 ИЮЛДА

ҚИШКИ БИНОДА

Парад — алле! —«ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (17.00, 20.45 22.35), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда, кечқурун).

Аёллар ва берсальерлар — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (19.00).

Дача — «СПУТНИК» (жуфт соатларда), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (тоқ соатларда), «МОСКВА» (кечқурун), «КЎКЧА» (17.00, 19.00, 21.00),

Филлар — менинг дўстларим (2 серия) — НАВОИЙ номли (17.20, 20.30).

Анжелика ва қирол (2 серия) — ҲАМЗА номли (кечқурун).

Килиманжаро қорлари — «СПУТНИК» (тоқ соатларда, кечқурун).

ЁЗГИ БИНОДА

Аёллар ва берсальерлар — КИРОВ номли.

Гигант (2 серия) — «ФЕСТИВАЛЬ».

Ҳарбий йўл ворислари—«ХИВА».

1 АВГУСТДА

ҚИШКИ БИНОДА

Ҳарбий йўл ворислари (10.30, 15.00, 19.30, 20.45, 22.30), **Гайдук Ангел саргузашти** (12.00, 16.30); — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ».

Гроссмейстер — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда, кундуз ва кечқурун).

Дача — «СПУТНИК» (жуфт соатларда), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (тоқ соатларда), «ЧАЙКА», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун), «КЎКЧА» (17.00, 19.00, 21.00).

Филлар — менинг дўстларим (2 серия) — «КЎКЧА» (11.00 14.00), НАВОИЙ номли (10.40, 14.00, 17.20, 20.30).

Анжелика ва қирол (2 серия) — ҲАМЗА номли (кундуз ва кечқурун).

Килиманжаро қорлари — «СПУТНИК» (тоқ соатларда, кундуз ва кечқурун).

ЁЗГИ БИНОДА

Гайдук Ангел саргузашти (2 серия) — КИРОВ номли.

Дача — «ФЕСТИВАЛЬ».

Ҳарбий йўл ворислари—«ХИВА»,

ТЕЛЕВИЗОР

31 ИЮЛЬ

СЕШАНБА

Биринчи программа. Тошкент кўрсатади. 18.30 Кўрсатувлар программаси. 18.35 Телевизион қўғирчоқ театри (ўзбек тилида). **Рус тилида:** 19.05 «Ахборот» информацион программаси. 19.20 Енгил чолғу куйларидан концерт. **Узбек тилида:** 19.50 Рангли телевидение. Ҳужжатли фильмлар экрани. 20.10 Оламда нима гап? 20.30 Ўн минут музика. 20.40 «Ахборот» информацион программаси. 21.00 Алишер Навоий номли Давлат Академик опера ва балет Катта театри ёш ижрочиларининг концерти. **Москва кўрсатади.** 22.00 «Вақт» информацион программаси. **Тошкент кўрсатади. Узбек тилида:** 22.30 Қишлоқ хўжалик билимлари телевизион халқ университети. «Сабзавотчилик факультети». 23.00 «Танбур тароналари». Концерт.

Иккинчи программа. Москва кўрсатади. 18.30 Телевизион ҳужжатли фильм. 19.00 Рангли телевидение. X Бутунжаҳон ёшлари ва студентларининг фестивали. 20.00 Адабий ўқиш. 20.30 Рангли телевидение. X Бутунжаҳон ёшлари ва студентларининг фестивали. **Тошкент кўрсатади.** 22.00 «Беш йилликнинг учинчи йили». (рус тилида). **Москва кўрсатади.** 22.30 Ўтмиш киноленталари. «Торжок чеварлари», Бадиий фильм. 23.45 Рангли телевидение. X Бутунжаҳон ёшлари ва студентлари фестивали. 24.00 Кўрсатувлар программаси. 00.05 Москва кўрсатувларининг охири.

Учинчи программа. Тошкент кўрсатади. 19.00 Тошкент янгиликлари. 19.10 Ҳужжатли фильмлар экрани (ўзбек тилида). **Рус тилида:** 19.40 Н. В. Гоголь. «Кўҳна помешчиклар». Бадиий ўқиш. СССР халқ артисти Игорь Ильинский ўқийди. 20.25 «Фома Гордеев». Фильм-спектакль.

1 АВГУСТ

ЧОРШАНБА

Биринчи программа. Москва кўрсатади. 12.30 Кўрсатувлар программаси. 12.35 Янгиликлар. 12.45 Болалар учун. «Календарь саҳифаларини варақлаганда». 13.15 Бадиий фильм. 14.45 «Қишлоқ аҳли билан учрашув». Телевизион очерк. 15.15 Санъат усталари концерти. 16.25 Мусобақа кундалиги. 16.35 Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. 16.45 Кўрсатувлар программаси. 16.50 Янгиликлар. 17.00 Болалар учун. «Тиканли қалъа». Кўп серияли телевизион бадиий фильмнинг 3-серияси. 17.30 Тарбия мавзуида суҳбат. 18.00 Рангли телевидение. Ўқувчилар учун. «Ёшлар ижоди». **Тошкент кўрсатади.** 18.30 Кўрсатувлар программаси. 16.35 Ўқувчилар учун. «Юлдузча». Телевизион журнал (ўзбек тилида). **Рус тилида:** 19.05 «Ахборот» информацион программаси. 19.20 «Ўзбек совет адабиёти саҳифаларида», Ўзбекистон халқ шоири Уйғун. **Узбек тилида:** 20.20 Ўн минут музика. 20.30 «Ахборот» информацион программаси. 20.50 Дала ишлари кундалиги. 21.05 Ўзбекистон санъат усталарининг концерти. **Москва кўрсатади.** 22.00 «Вақт» информацион программаси. 22.30 Футбол бўйича СССР кубоги. Ярим финал. 00.05 Рангли телевидение. Берлинда X Бутунжаҳон ёшлари ва студентлари фестивали. 00.30 Кўрсатувлар программаси.

Иккинчи программа. Тошкент кўрсатади. 10.55 Кўрсатувлар программаси. 11.00 Болалар учун қўғирчоқ фильм. 11.30 «Андрейка». Бадиий фильм (ўзбек тилида). **Москва кўрсатади.** 18.30 «Москва ва москваликлар». 19.00 П. Чайковский. «Фантазия». 19.30 1973 йилда СССР Давлат мукофотига номзодлар. «Архитектура». 20.00 Рангли телевидение. Берлинда X Бутунжаҳон ёшлари ва студентлари фестивали. **Тошкент кўрсатади. Узбек тилида:** 22.00 КПСС XXIV съезди қарорлари — ҳаётга! «Пўлат изларда», 22.30 «Нариги томондагилар тингланг», Бадиий фильм.

Учинчи программа. Тошкент кўрсатади. 19.00 Тошкент янгиликлари. **Узбек тилида:** 19.10 Ҳужжатли фильмлар экрани. 19.40 Бахт ва меҳнат қўшиқлари. **Рус тилида:** 20.00 «Магнитка директори», Ҳужжатли фильм. 20.40 «Еритади, аммо иситмайди», Телевизион спектакль. 1-қисм.

РАДИО

31 ИЮЛЬ

СЕШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 Суҳбат (русча). 18.40 Спорт эшиттириши (ўзбекча). 19.20 Қорақалпоқ куйлари. 20.00 «Ёшлик» радиостанциясининг программаси. 21.00 Халқаро мавзуларда суҳбат. 21.10 Қишлоқ меҳнаткашлари учун концерт. 22.00 Москва. 22.28 Оркестр пьесалари, 22.40 «50 йилдан — 50 ҳикоя». Иван Ле. «Ўзбек халқ шоири». Очерк (ўзбекча). 23.10 «Дам олиш соатида». Концерт. 00.10 Тунги музикали программа.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

19.00 Ғайратий. «Лабиҳовуз тароналари». Радиокомпозиция (ўзбекча. 19.30 Тошкент области меҳнаткашлари учун эшиттириш. «Фан халқ хизматида». 20.00 «Оламда нима гап?» (тожикча). 20.10 Тожикистон композиторларининг қўшиқлари. 20.30 Корейс куйлари. 21.00 «Ёшлар ижоди». (русча). 21.40 Енгил куйлар.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

17.00 Ю. Милютин. «Капалак-гул» опереттаси.

ЎЗБЕКИСТОН ССР
МИНИСТРЛАР СОВЕТИ
ҲУНАР-ТЕХНИКА ТАЪЛИМИ
БЎЙИЧА ДАВЛАТ
КОМИТЕТИНИНГ
121-ТЕХНИКА
БИЛИМ ЮРТИ
1973—1974 ўқув йилига

ЙИГИТЛАРНИ ҚАБУЛ ҚИЛАДИ.

Билим юрти қуйидаги мутахассисликлар бўйича юқори малакали кадрлар тайёрлайди: самолётларни йиғувчи слесарлар, электромонтажчи ва радиомонтажчилар, парчинловчилар, самолёт деталларини ремонт қилувчи слесарлар, авиадвигателларни ремонт қилувчи слесарлар, агрегатларни ремонт қилувчи слесарлар.

Уқиш муддати — бир ва икки йил.

Машғулотлар 1 сентябрдан бошланади.

Ёши 16 ва ундан катта бўлган, 8-10 синф ҳажмида маълумотли ва Тошкент шаҳрида яшовчи йигитлар қабул қилинади.

Билим юртидаги ўқиш муддати меҳнат стажига киритилади.

Билим юртини тугатганлар Тошкент шаҳридаги авиаремонт заводига ишга юборилади. Завод ишчиларига отпуска даврида самолетларга имтиёзли билетлар берилади.

Уқувчиларга 18-30 сўм миқдорида стипендия берилади.

Билим юртига кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: маълумоти, туғилганлиги тўғрисидаги гувоҳномалар, турар жойидан, соғлиғи тўғрисида справкалар, 3х4 см ҳажмида 6 дона фотосурат.

Ҳужжатлар ҳар куни (якшанбадан ташқари) **эрталаб соат 8 дан, кеч соат 5 гача қабул қилинади.**

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Аэропорт авиашаҳарчаси (25, 31, 66-автобусларнинг «Авиашаҳарча» бекати, 2, 10-трамвайларнинг «Транспорт институти» бекати).

ОРГАН ТАШКЕНТСКОГО ГОРКОМА КП УЗБЕКИСТАНА И ТАШГОРСОВЕТА

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.000; ТОШКЕНТ, ГСП, ДЗЕРЖИНСКИЙ КУЧАСИ, 15-УЙ,

ИНДЕКС 64579. Узбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри, Р—03555. Нашр В—2540.

ТЕЛЕФОНЛАР: коммутатор—33.02-49 дан 33.02-58 гача, Эълонлар бўлими—33-81.42.